

Nr 22

**Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om
ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring, m. m.; given
Stockholms slott den 19 februari 1971.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

SVEN ASPLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att nya regler införs om yrkesskadeförsäkringens finansiering och att arbetarskyddet tillförs ökade resurser genom en särskild arbetarskyddsavgift, som tas ut av arbetsgivarna i anslutning till yrkesskadeförsäkringsavgiften.

De nya grunderna för yrkesskadeförsäkringens finansiering innebär att den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen – i likhet med vad som gäller för ATP – skall finansieras enligt fördelningsmetod. Avgifterna för ett visst år skall alltså i princip gälla de löpande utgifterna för försäkringen för samma år. Den nuvarande riskgraderingen av premierna ersätts av en för alla arbetsgivare enhetlig procentsats. Försäkringsavgiften avses bli omprövad i regel vart femte år.

Den särskilda arbetarskyddsavgiften skall bidra till vidgade insatser för en förbättrad arbetsmiljö. En arbetarskyddsfond tillskapas för nya insatser i fråga om forskning, utbildning och upplysning på arbetsmiljöområdet. Fonden kommer att tillföras drygt 20 milj. kr. om året. Arbetarskyddsavgiften innefattar dessutom ett visst bidrag till kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av arbetarskyddsverket och arbetsmedicinska institutet.

Såväl det nya finansieringssystemet för yrkesskadeförsäkringen som arbetarskyddsavgiften föreslås införda den 1 januari 1972.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring

Härigenom förordnas, att 3, 25, 38–41 och 48 §§ lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Varje arbetstagare i allmän eller enskild tjänst är, såvida ej annat förordas av vad i 4 eller 5 § sägs, försäkrad för yrkesskada.

I den mån Konungen så förordnar skall den, som åtnjuter undervisning vid anstalt för yrkesutbildning eller som eljest undergår yrkesutbildning eller förberedande sådan utbildning eller deltagar i praktisk yrkesorientering, vid tillämpningen av denna lag anses som arbetstagare, ändå att han ej är i tjänst hos annan.

Kostnaden för försäkringen bestrides, *med bidrag av statsmedel till omkostnaderna*, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. I fall som avses i andra stycket anses den, som driver anstalten eller genom vilkens försorg undervisningen eljest anordnas, såsom arbetsgivare.

Kostnaden för försäkringen bestrides genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. I fall som avses i andra stycket anses den, som driver anstalten eller genom vilkens försorg undervisningen eljest anordnas, såsom arbetsgivare.

25 §¹

Är arbetsgivaren enligt annan lag eller särskild författning eller på grund av egen utfästelse skyldig att vid yrkesskada utgiva avlöning, pension eller annan ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av skadan, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning *eller på grund av försäkring i annan försäkringsanstalt än som sägs i 1 §*, avdrages från ersättning enligt denna lag vad i anledning av skadan för motsvarande ändamål av arbetsgivaren, kassan eller pensionsinrättningen *eller på grund av försäkringen* utgives för tid, un-

Är arbetsgivaren enligt annan lag eller särskild författning eller på grund av egen utfästelse skyldig att vid yrkesskada utgiva avlöning, pension eller annan ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av skadan, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning, avdrages från ersättning enligt denna lag vad i anledning av skadan för motsvarande ändamål av arbetsgivaren, kassan eller pensionsinrättningen utgives för tid, under vilken ersättningen utgår. *Avdrag på grund av* understöd från kassa eller pensionsinrättning

¹ Senaste lydelse 1967: 916.

Nuvarande lydelse

der vilken ersättningen utgår. *Så-
dant avdrag må dock endast äga
rum, om arbetsgivaren, på grund
av understödet, enligt 38 § andra
stycket erhållit lindring i försäk-
ringsavgiften, samt, i fråga om un-
derstöd från kassa eller pensions-
inrättning eller på grund av för-
säkring, endast ske, om kostna-
den för understödet till minst en
tredjedel bestritts av arbetsgivaren,
och ej ske med större belopp än
som skäligen kan anses svara mot
dennes bidrag. För understöd vid
sjukdom och begravning, vilket ut-
gives av arbetsgivaren, må, ändå
att motsvarande lindring i försäk-
ringsavgiften ej skett, avdrag gö-
ras, i fråga om understöd vid be-
gravning dock med högst trehund-
ra kronor; och äger arbetsgivaren
utfå vad som på grund av sålun-
da utgivet understöd avdragits från
ersättningen enligt denna lag.*

Föreslagen lydelse

*må dock endast ske, om kostna-
den för understödet till minst en
tredjedel bestritts av arbetsgivaren,
och ej ske med större belopp än
som skäligen kan anses svara mot
dennes bidrag. För understöd vid
begravning, vilket utgives av ar-
betsgivaren, må avdrag göras med
högst trehundra kronor. Arbetsgi-
varen äger utfå vad som på grund
av understöd vid sjukdom och be-
gravning, vilket utgivits av arbets-
givaren, avdragits från ersättning-
en enligt denna lag.*

Såsom understöd, varom sägs i första stycket, skall ej anses pension, som tillförsäkrats den skadade på grund av viss levnadsålder och anställningstid eller eljest av annan anledning än skadan. Pension, som utgår vid arbetsoförmåga till följd av skadan eller till efterlevande, må ej anses såsom sådant understöd till högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av den livränta, som, vårdbidrag till den skadade oräknat, tillkommer den skadade eller efterlevande. Till sådan framtida höjning av pensionen, som tillförsäkrats ersättningstagaren vid ökning i levnadskostnaderna, skall hänsyn icke tagas vid avdrags bestämmande.

Avdrag må icke göras för folkpension och ej heller för understöd från sjömanshus eller annat dylikt, allenast för behövande avsett understöd.

Innehar eller erhåller den skadade anställning med lön, bestämd i författning eller eljest fastställd av statlig myndighet utan att därvid angivits, att å lönen avdrag må göras för livränta i anledning av yrkeskada, skall vid tillämpningen av första stycket lönen, till den del den samma motsvarar den skadade tillerkänd dylik livränta, anses utgöra understöd på grund av skadan; dock må livräntan utgå om och i den mån särskilda förhållanden föranleda därtill.

Understöd i form av naturaförmåner uppskattas efter de regler, som tillämpas vid taxering till kommunal inkomstskatt.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Finnas i denna paragraf givna bestämmelser i särskilt fall icke tillämpliga, prövar riks försäkringsverket, huruvida och med vilket belopp avdrag å ersättningen enligt denna lag skäligen skall äga rum.

38 §²

Avgift för försäkringen skall av riks försäkringsverket bestämmas till belopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrivs, efter försäkringstekniska grunder prövas vara erforderligt för att täcka den risk, som försäkringen avser.

Är arbetsgivare, kassu, pensionsinrättning eller försäkringsanstalt skyldig att utgiva understöd, för vilket enligt 25 § avdrag må göras, bestämmas försäkringsavgiften till det lägre belopp, som motsvarar den minskade försäkringsrisken. I fråga om annan arbetsgivare än staten må dock sådan lindring i försäkringsavgiften ej äga rum, med mindre arbetsgivaren begär det och, där så finnes erforderligt, för utgivande av understödet ställer säkerhet, som riks försäkringsverket godkänner.

Användes arbetstagare till arbete av två eller flera arbetsgivare gemensamt, svara de för försäkringsavgiften en för alla och alla för en.

Arbetsgivare erlägger för varje år försäkringsavgift enligt vad nedan sägs.

Avgift utgår å summan av vad arbetsgivaren under året utgivit till arbetstagare, som omfattas av obligatorisk försäkring enligt denna lag, såsom lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkning av avgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagares lön i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Hänsyn skall ej heller tagas till arbetstagare, vars lön under året understigit trehundra kronor, såvida fråga ej är om arbetstagare som avses i 1 § första stycket förordningen (1958: 295) om sjömansskatt.

39 §³

Såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riks försäkringsverkets verksamhet skall för varje försäkring till statsverket erläggas tilläggsavgift med belopp, motsvarande fem procent av försäkringsavgiften, beräknad utan hänsyn till avdrag som sägs i 25 §.

Övriga omkostnader för försäkringsrådet och riks försäkringsverkets verksamhet bestridas av statsverket. I fråga om kostnaderna för

Försäkringsavgift skall utgå efter procentsats, som fastställs av Konungen med riksdagen. Procentsatsen skall vara så avvägd, att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel förslå till bestridande av

1. ersättningar på grund av obligatorisk försäkring enligt denna lag, lagen (1916: 235) om försäkring för olycksfall i arbete och lagen (1929: 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar,

² Senaste lydelse 1967: 916.

³ Senaste lydelse 1967: 916.

Nuvarande lydelse

förvaltningen av den i 41 § omförmälda fonden gäller dock vad där-om är särskilt stadgat.

Föreslagen lydelse

2. kostnader som föranledas av bestämmelserna i lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. och lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkes-skadelivräntor m. m.,

3. förvaltningskostnader, samt

4. erforderlig fondering.

Med förvaltningskostnader avses enbart omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsverkets verksamhet beträffande obligatorisk yrkesskadeförsäkring. Konungen fastställer med riksdagen hur stor del av försäkringsavgifterna som skall anses svara mot förvaltningskostnader.

Beslut om den procentsats, som skall tillämpas för visst år, samt om förvaltningskostnadsandelen för samma år skall fattas senast ett år dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år framlägga förslag till procentsats och förvaltningskostnadsandel för nästföljande sju år, i den mån beslut härom icke redan fattats.

40 §⁴

Envar är skyldig att på begäran lämna försäkringsrådet eller riksförsäkringsverket uppgift, som erfordras för att bedöma huruvida han är pliktig att erlagga försäkringsavgift.

Arbetsgivare skall på begäran till försäkringsrådet och riksförsäkringsverket lämna sådan uppgift om arbetet och de förhållanden, under vilka det bedrivs, samt om arbetstagarnas antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, som erfordras för att bestämma försäkringsavgift eller ersättningsbelopp.

I den utsträckning försäkrings-

Arbetsgivare skall på begäran till försäkringsrådet och riksförsäkringsverket lämna sådan uppgift om arbetet och de förhållanden, under vilka det bedrivs, som erfordras för att bestämma ersättningsbelopp.

⁴ Senaste lydelse 1967: 916.

Nuvarande lydelse

rådet eller riksförsäkringsverket prövar nödigt för ändamål, som avses i första eller andra stycket, åligger det uppgiftsskyldig att på begäran för granskning tillhandahålla försäkringsrådet eller riksförsäkringsverket förda avlöningslistor, handelsböcker eller motsvarande anteckningar jämte därtill hörande handlingar. Granskningen skall såvitt möjligt ske så, att den icke medför hinder i den uppgiftsskyldiges verksamhet, samt skall, om han så begär och det lämpligen kan ske, verkställas hos honom. Handelsböcker och andra handlingar, som överlämnats för granskning, skola återställas utan dröjsmål. Meddelande om resultatet av granskningen skall lämnas snarast.

Försäkringsrådet och riksförsäkringsverket äga, i den mån så finnes erforderligt för ändamål, som avses i andra stycket, att hos myndighet, som enligt gällande föreskrifter utövar tillsyn å arbetsgivarens verksamhet, påfordra undersökning av de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller att, där så påkallas av särskilda omständigheter, själva företaga sådan undersökning.

Föreslagen lydelse

Försäkringsrådet och riksförsäkringsverket äga, i den mån så finnes erforderligt för ändamål, som avses i första stycket, att hos myndighet, som enligt gällande föreskrifter utövar tillsyn å arbetsgivarens verksamhet, påfordra undersökning av de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller att, där så påkallas av särskilda omständigheter, själva företaga sådan undersökning.

41 §⁵

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter och premiereserv för försäkringar i riksförsäkringsverket bestämmas av Konungen.

Riksförsäkringsverkets beslut om försäkrings- eller tilläggsavgifts belopp skall, även där beloppet bestämts provisoriskt, utan hinder av förd klagan tills vidare lända till efterrättelse. Vinnes nedsättning i eller befrielse från avgift, återbetalas vad för mycket blivit erlagt.

⁵ Senaste lydelse 1961: 256.

Nuvarande lydelse

Angående debitering och uppbörd av avgifter för försäkringar i riks-försäkringsverket samt om utbetalning till verket av dylika avgifter be-stämmer Konungen med riksdagen.

Försäkringsavgifterna skola in-gå till en fond, som förvaltas en-ligt grunder vilka bestämmas av Konungen med riksdagen.

Föreslagen lydelse

Försäkringsavgifterna skola in-gå till en fond, benämnd *yrkesska-deförsäkringsfonden*, som förvaltas enligt grunder vilka bestämmas av Konungen med riksdagen.

48 §⁶

Avgift för frivillig försäkring skall bestämmas till belopp, som efter försäkringstekniska grunder prövas erforderligt för täckande av den risk försäkringen avser samt förvaltningskostnader.

Grunderna för beräkning av för-säkringsavgifter och premiereserv för försäkringen fastställas av Ko-nungen.

*Försäkringsavgifterna skola in-gå till en fond, benämnd *fonden för frivillig yrkesskadeförsäkring*, som förvaltas enligt grunder vilka bestämmas av Konungen med riksdagen.*

I övrigt skall vad i 3–41 samt 44 §§ är stadgat om obligatorisk försäkring i tillämpliga delar län-da till efterrättelse beträffande den frivilliga försäkringen; och skall därvid vad som sagts om arbets-givaren i stället avse försäkrings-tagaren.

I övrigt skall vad i 3–37 samt 40, 41 och 44 §§ är stadgat om obligatorisk försäkring i tillämp-liga delar lända till efterrättelse beträffande den frivilliga försäk-ringen; och skall därvid vad som sagts om arbetsgivaren i stället av-se försäkringstagaren.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Den äger, utom i av-seende som nämns under 2. här nedan, ej tillämpning i fråga om skada som inträffat dessförinnan.

2. Vid prövning enligt 39 § skall beaktas att försäkringsavgifterna skall täcka även kostnader för omreglering, förhöjning och värdesäkring av ersättningar, som är att hänföra till skada som inträffat före lagens ikraftträdande, samt förvaltningskostnader avseende sådan skada.

3. Med Konungens medgivande äger riks-försäkringsverket i fall som avses i 38 § andra stycket i sin äldre lydelse övertaga arbetsgivares

⁶ Senaste lydelse 1967: 916.

skyldighet att utge ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom, om arbetsgivaren begär det.

4. Av Konungen enligt 41 § i sin äldre lydelse fastställda försäkrings- tekniska grunder skall, i den mån Konungen ej förordnar annat, all- jämt tillämpas i förekommande fall.

5. Procentsatsen för uttag av försäkringsavgift för år 1972 samt förvaltningskostnadsandelen för samma år skall, utan hinder av be- stämmelserna i 39 § tredje stycket, fastställas år 1971. Förslag som sägs i nämnda lagrum skall framläggas första gången före utgången av år 1972.

2 Förslag till

Lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972–1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m.

Härigenom förordnas, att den i 39 § lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring nämnda procentsatsen för uttag av försäkringsavgift skall för åren 1972–1974 vara 0,30 och att av försäkringsavgifterna en tjugon-dedel skall anses svara mot förvaltningskostnader.

3 Förslag till

Lag om arbetarskyddsavgift

Härigenom förordnas som följer.

1 § Arbetsgivaravgift som bidrag till arbetarskydd (arbetarskyddsavgift) erläggs enligt denna lag.

2 § Med arbetsgivare avses i denna lag den, som enligt lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring skall erlägga avgift till obligatorisk yrkesskadeförsäkring, dock ej staten.

3 § Arbetsgivare erlägger årligen arbetarskyddsavgift med belopp som motsvarar fem hundra delar procent av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagares lön i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Hänsyn tages ej heller till arbetstagare, vars lön under året understigit trehundra kronor, såvida fråga ej är om arbetstagare som avses i 1 § första stycket förordningen (1958: 295) om sjömansskatt. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring.

4 § Av arbetarskyddsavgiften skall två femtedelar utgöra bidrag till statsverkets kostnader för arbetarskyddsstyrelsens, yrkesinspektionens och arbetsmedicinska institutets verksamhet och tre femtedelar bidrag till kostnader i övrigt för forskning, utbildning och upplysning beträffande arbetarskydd. Den sistnämnda delen skall föras till en fond, benämnd arbetarskyddsfonden, som förvaltas enligt grunder som Konungen fastställer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Arbetsgivare är pliktig att till riksförsäkringsverket erlægga det tillägg till tidigare bestämd försäkringsavgift, som må föranledas av tillämpningen av denna lag.

Å tillägg till försäkringsavgift, varom i första stycket sägs, skall tilläggsavgift enligt 39 § lagen om yrkesskadeförsäkring icke erläggas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om tillägg som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1967: 917.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

Härigenom förordnas, att 14 § lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Till bestridande av den kostnad för varje kalenderår, som föranledes av bestämmelserna i denna lag, åligger det annan arbetsgivare än staten att erlagga proportionellt tillägg till de avgifter, som jämlikt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring skola för året beräknas för honom.

Angående debitering och uppbörd av tillägg, som avses i första stycket, skall tillämpas vad i sådant hänseende gäller rörande där omförmälda avgifter.

Föreslagen lydelse

14 §

Den kostnad för varje kalenderår, som föranledes av bestämmelserna i denna lag, skall bestridas genom den försäkringsavgift, som jämlikt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring skall för året beräknas för arbetsgivaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om proportionellt tillägg som avser tid före ikraftträdandet.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Till bestridande av den kostnad för varje kalenderår, som föranledes av bestämmelserna i denna lag, åligger det annan arbetsgivare än staten att erlägga proportionellt tillägg till de avgifter, som jämlikt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring skola för året beräknas för honom.

*Angående debitering och upp-
börd av tillägg, som avses i första
stycket, skall tillämpas vad i sådant
hänscende gäller rörande där om-
förmälda avgifter.*

Föreslagen lydelse

6 §

*Den kostnad för varje kalender-
år, som föranledes av bestämmel-
serna i denna lag, skall bestridas ge-
nom den försäkringsavgift, som
jämlikt 38 och 39 §§ lagen om yr-
kesskadeförsäkring skall för året
beräknas för arbetsgivaren.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om proportionellt tillägg som avser tid före ikraftträdandet.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Till bestridande av den kostnad för varje kalenderår, som föranledes av denna lag, åligger det annan arbetsgivare än staten att erlägga proportionellt tillägg till de avgifter som för året beräknas för honom enligt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring.

Den kostnad för varje kalenderår, som föranledes av denna lag, skall bestridas genom den försäkringsavgift, som jämlikt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring skall för året beräknas för arbetsgivaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om proportionellt tillägg som avser tid före ikraftträdandet.

8 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Angående debitering och uppbörd av avgifter från arbetsgivare enligt lagen om allmän försäkring samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen om yrkesskadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstillägg jämlikt 14 § lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. ävensom avgifter enligt förordningen angående byggnadsforskningsavgift och lagen om lönegarantiavgift skall gälla vad nedan stadgas.

Avgift jämte tilläggsavgift för frivillig försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen om yrkesskadeförsäkring uppbäres i den ordning verket bestämmer.

Föreslagen lydelse

1 §²

Angående debitering och uppbörd av avgifter från arbetsgivare enligt lagen om allmän försäkring samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen om yrkesskadeförsäkring ävensom avgifter enligt förordningen angående byggnadsforskningsavgift, lagen om lönegarantiavgift och lagen (1971: 00) om arbetarskyddsavgift skall gälla vad nedan stadgas.

Avgift för frivillig försäkring i riksförsäkringsverket enligt lagen om yrkesskadeförsäkring uppbäres i den ordning verket bestämmer.

4 §³

Vid bestämmande av avgiftsunderlag skall utöver vad som framgår av de i 1 § angivna författningarna samt förordningen angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring gälla följande.

Jämväl såvitt gäller avgiftsunderlag för avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring skall, där fråga ej är om arbetstagare som avses i 1 § första stycket förord-

¹ Förordningen omtryckt 1962: 396. Senaste lydelse av rubriken 1962: 396.

² Senaste lydelse 1970: 744.

³ Senaste lydelse 1962: 396.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ningen om sjömansskatt, bortses från arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året icke uppgått till trehundra kronor, så ock från annan naturaförmån än kost eller bostad.

Värdet av naturaförmån i form av kost eller bostad skall uppskattas efter regler, som fastställas av riksförsäkringsverket. Vad angår dylika förmåner åt arbetstagare, som avses i 1 § första stycket förordningen om sjömansskatt, skall dock värdet beräknas efter de grunder, enligt vilka motsvarande naturaförmåner till ombordanställt manskap som erlagt sjömansskatt värderas vid bestämmande av pensionsgrundande inkomst.

Avdrag för kostnader, som arbetstagare haft att av sin lön bestrida i anställningen, må göras i den mån riksförsäkringsverket så medgiver. Sådant medgivande må lämnas endast om kostnaderna beräknas uppgå till minst en tiondel av lönen samt må avse arbetstagare i viss verksamhet eller, efter framställning av arbetsgivare, viss eller vissa arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Äldre bestämmelser gäller fortfarande beträffande avgift som avser tid före ikraftträdandet.

Vid debitering enligt 20 § första stycket av arbetsgivares preliminära avgift för åren 1972 och 1973 skall hänsyn tagas även till de genom lagen (1971: 00) om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring vidtagna förändringarna i avgiftsuttaget för obligatorisk yrkesskadeförsäkring samt till avgiftsuttaget enligt lagen (1971: 00) om arbetarskyddsavgift.

9 Förslag till

Lag om ändring i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder

Härigenom förordnas i fråga om reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder,

dels att 11 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 och 2 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Folkpensioneringsfonden, riks försäkringsverkets yrkesskadeförsäkringsfond samt den fond, som avses i lagen om frivillig statlig pensionsförsäkring, skola på sätt nedan stadgas förvaltas av fondfullmäktige.

Folkpensioneringsfonden, yrkesskadeförsäkringsfonden, särskilda yrkesskadefonden, fonden för frivillig yrkesskadeförsäkring samt den fond, som avses i 22 kap. lagen om allmän försäkring, skola på sätt nedan stadgas förvaltas av fondfullmäktige.

2 §

Yrkesskadeförsäkringsfondens inkomster utgöras av

avgifter för försäkringar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, lagen om yrkesskadeförsäkring samt lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl.:	försäkringsavgifter enligt 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring samt tillägg som föranledas av tillämpningen av lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl.:
--	--

återbetalda belopp enligt 12 § andra stycket lagen om försäkring för olycksfall i arbete och 51 § andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring;

bötesmedel enligt 34 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete;

kapitalbelopp, som inflyta vid inköp i riks försäkringsverket av livräntor enligt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete eller på grund av verkets övertagande jämlikt 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande skyldighet att utgiva ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom; samt

räntor och annan avkastning.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Yrkesskadeförsäkringsfondens utgifter utgöres av

ersättningar och andra kostnader, som i anledning av inträffade skadefall skola utbetalas av riksförsäkringsverket enligt *förenämnda lagar och enligt lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar*;

ersättningar och andra kostnader, som i anledning av inträffade skadefall skola utbetalas av riksförsäkringsverket *på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, lagen om yrkesskadeförsäkring och lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl., ävensom kostnader för omreglering, förhöjning och värdesäkring av ersättningar enligt dessa lagar*;

ersättningar, som skola utbetalas av riksförsäkringsverket på grund av övertagande jämlikt 10 § lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, 35 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt 54 och 55 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring av annan åvilande ersättningsskyldighet;

belopp, som av riksförsäkringsverket eller eljest återbetalas på grund av att för mycket influtit till verket i *avgifter för försäkringar enligt de i första stycket omfördömda lagarna; samt*

belopp, som av riksförsäkringsverket eller eljest återbetalas på grund av att för mycket influtit till verket i *försäkringsavgift eller tillägg som i första stycket sägs*;

belopp, som skola utbetalas för bestridande av förvaltningskostnader enligt 39 § andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring; samt

belopp, som utbetalas till följd av vad nedan i 3 eller 11 § stadgas.

belopp, som utbetalas till följd av vad nedan i 3 § stadgas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972. Dock får överföring av tillgångar från yrkesskadeförsäkringsfonden till särskilda yrkesskadefonden och fonden för frivillig yrkesskadeförsäkring ske vid senare tidpunkt som Konungen bestämmer.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 19 februari 1971.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrade regler för yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m.* och anför.

Utredningen angående yrkesskadeförsäkringens finansiering m. m.¹ har avlämnat ett betänkande kallat Yrkesskadeförsäkringens finansiering (SOU 1970: 49). I betänkandet föreslås att reglerna för finansieringen av yrkesskadeförsäkringen ändras samt att via yrkesskadeförsäkringen medel ställs till förfogande för ökade åtgärder i syfte att förebygga yrkesskador och annan av arbetsmiljön betingad ohälsa.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av socialstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, riksförsäkringsverket, statens institut för folkhälsan, arbetsmedicinska institutet, statskontoret, statistiska centralbyrån, försäkringsinspektionen, riksrevisionsverket, centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden, universitetskanslersämbetet, arbetsmiljöutredningen, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Riksförbundet landsbygdens folk (RLF), Sveriges lantbruksförbund, Socialförsäkringsbolagens förening, Sveriges industriförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO). Därjämte har Svenska bankföreningen och Kommunernas pensionsanstalt inkommit med yttranden över betänkandet.

Gällande ordning

Försäkringsavgifternas bestämmande

Enligt lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring – i fortsättningen benämnd YFL – sker yrkesskadeförsäkring i riksförsäkringsverket (1 §). Kostnaderna för den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen skall bestridas genom försäkringsavgifter, som erläggs av arbetsgivaren, och med bidrag av statsmedel till omkostnaderna (3 §). Staten, som själv svarar för ersättningar enligt YFL vid yrkesskada i statstjänst, betalar dock inte några avgifter för statligt anställda arbetstagare [5 § och 3 § kungörelsen

¹ Utredningsman generaldirektören Yngve Samuelsson.

(1954: 670) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen om yrkesskadeförsäkring på arbetstagare i statens tjänst].

Avgiften skall av riks-försäkringsverket bestämmas till belopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrivs, efter försäkringstekniska grunder provas vara erforderligt för att täcka den risk som försäkringen avser (38 § första stycket).

Kravet på hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet anses tillgodosett genom att avgiftens storlek görs beroende av vilken näringsgren ett företag tillhör. Företagens klassificering efter näringsgren är sålunda av fundamental betydelse för avgifternas avvägning. Den nu tillämpade näringsgrensindelningen omfattar totalt 135 olika näringsgrensrubriker och utgör en på vissa punkter modifierad version av den av Förenta Nationerna år 1948 fastställda och år 1958 reviderade internationella näringsgrensindelningen, International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC). Alltsedan år 1960 använder sig riks-försäkringsverket av ett schablonmässigt förfaringsätt vid indelningens praktiska tillämpning. Sålunda betraktas vid avgiftsberäkningen en arbetsgivares hela verksamhet i regel som en enhet. Verksamheten uppdelas alltså inte på de skilda verksamhetsgrenar, som kan finnas representerade, utan hänförs till en enda näringsgren. Därvid blir den huvudsakliga inriktningen av verksamheten bestämmande. För åtskilliga olika näringsgrenar kan, med hänsyn till föreliggande yrkesskaderisk, premiesatsen vara densamma. Sammanlagt förekom för år 1969 41 olika premiesatser. Dessa varierade från 0,05 till 1,35 % av ett avgiftsunderlag, som beräknas på sätt som beskrivs i det följande.

Vid avgiftens bestämmande skall hänsyn tas till de särskilda förhållanden under vilka arbetet bedrivs. Detta sker genom att de företag, hos vilka riskförhållandena bedöms vara annorlunda än de för näringsgrenen normala, vid premiebestämning behandlas fristående från näringsgrenen i övrigt. Vid denna s. k. specialtarifiering beaktas framför allt sådana avvikande riskförhållanden som kunnat konstateras på statistisk väg. Detta förutsätter, att arbetsgivarens verksamhet är så stor, att slumpartade kastningar i en specialstatistik för hans företag kan anses nöjaktigt utjämnade. På senare tid – särskilt under senaste decenniet – har specialtarifieringen alltmer avtagit. För närvarande har endast ca 50 arbetsgivare en från sin näringsgren avvikande premiesats. Deras sammanlagda avgift utgör i runt tal 15 % av den totala nettoavgiften till yrkesskadeförsäkringen.

Avgiften skall även bestämmas efter försäkringsmässiga grunder, så att den täcker den risk som försäkringen avser. Detta innebär bl. a. att avgifterna för visst år skall tillsammans motsvara ersättningskostnaderna för under just det året inträffade skador, oavsett om ersättningarna utbetalas under det året eller senare. Avgiften skall således bl. a. täcka

kapitalavsättningar som behövs för att utge sådana framtida ersättningar som kan grundas på skadan.

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter och premiereserv fastställs enligt 41 § första stycket YFL av Kungl. Maj:t. Så har skett genom kungl. brev av den 21 januari 1955. Storleken av premieuttaget beror bl. a. av hur nära de försäkringstekniska grunderna för beräkning av yrkesskadelivräntornas kapitalvärden (antaganden om dödlighet, reaktiveringssannolikhet för invalider och omgiftesfrekvens för änkor samt om kapitalförräntning) överensstämmer med faktiska förhållanden.

Enligt 38 § andra stycket YFL föreligger under vissa villkor möjlighet för en arbetsgivare att erhålla s. k. lindring i försäkringsavgiften. För närvarande finns ett mindre antal arbetsgivare, som på grund av egen utfästelse att vid yrkesskada utge understöd, motsvarande i lagen angivna ersättningar, har medgett sådan lindring. Därvid har de helt befriats från avgiften, om utfästelsen avser all ersättning. Sådan total självrisk har ett 20-tal städer och ett mindre antal andra stora arbetsgivare. Partiell självrisk, avscende läkarvård m. m., som berättigar till en viss nedsättning av avgiften, förekommer likaså endast för ett fåtal arbetsgivare.

Arbetsgivare, som önskar avgiftslindring, skall ställa av riks-försäkringsverket godkänd säkerhet för utgivande av det understöd varmed lindringen motiveras. Bestämmelsen tillämpas så, att vid total självrisk fordras deposition av värdehandlingar till ett belopp, motsvarande dels kapitalvärdet av tillerkända livräntor och dels ett års försäkringsavgifter. Kommunal enheter har dock befriats från depositionsskyldighet, och deposition anses ej heller behövlig vid partiell självrisk. För varje arbetsgivare, som på grund av självrisk utger livräntor, vare sig hans självriskförpliktelse för nytillkommande fall upphört eller ej, revideras förekommande depositionsbelopp vid varje årsskifte med hänsyn till de förändringar (dödsfall, reaktivering, åldersförskjutningar m. m.) som under det senast förflutna året inträffat bland hans livräntetagare.

Utöver den avgift som enligt 38 § första stycket YFL skall uttas av arbetsgivare – i fortsättningen benämnd grundavgift – skall enligt 39 § såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riks-försäkringsverkets verksamhet till statsverket erläggas en tilläggsavgift, motsvarande 5 % av grundavgiften beräknad utan hänsyn till avdrag föranledda av särskilda försäkringsvillkor.

För uppräkning och förstärkning av äldre yrkesskadelivräntor samt värdesäkring såväl av dessa som nyare sådana m. m. har arbetsgivarna vidare att erlägga särskilda s. k. avgiftstillägg på grund av lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. och lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m. Avgiftstilläggen påförs med en för varje år enhetligt be-

stämmd procentsats av den sammanlagda grund- och tilläggsavgift, som för året skall beräknas för arbetsgivaren. För år 1969 utgjorde procentsatsen för avgiftstillägget 28.

De redovisade reglerna för försäkringsavgifternas bestämmande gäller enligt 48 § YFL i tillämpliga delar också beträffande den frivilliga yrkesskadeförsäkringen.

Debitering och uppbörd

Angående debitering och uppbörd av de för yrkesskadeförsäkringen utgående avgifterna och tilläggen bestämmer Kungl. Maj:t med riksdagen (41 § tredje stycket YFL). Gällande regler finns i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.

Beträffande den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen föreskrivs i förordningen att arbetsgivare, som under ett år utgett lön till någon hos honom anställd arbetstagare med minst 300 kr., är skyldig att nästföljande år före januari månads utgång eller, i fråga om redare som har att redovisa sjömansskatt, före februari månads utgång lämna uppgift (arbetsgivaruppgift) till ledning för beräkning av avgiftsunderlag varpå avgift skall beräknas för honom. Uppgiften skall normalt lämnas till den lokala skattemyndighet inom vars tjänstgöringsområde arbetsgivaren skall taxeras till statlig inkomstskatt. Då arbetsgivaren är redare, som redovisar sjömansskatt, skall uppgiften avlämnas till sjömansskattekontoret. Sedan uppgiften förberedande granskats och kontrollerats hos skattemyndigheten, översänds den till riksförsäkringsverket för vidare bearbetning.

Grundavgiften beräknas i proportion till under året av arbetsgivaren utgiven avlöningssumma efter eventuella avdrag för arbetstagarens kostnader i anställningen. Lönesumman reduceras om lönen för en arbetstagare, som arbetat hela året, skulle överstiga 7 $\frac{1}{2}$ gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Då medräknas ej det överskjutande beloppet. För arbetstagare, som enbart arbetat viss del av året beräknas lönen i förhållande till den arbetade tiden. Om någon arbetstagare uppburit lägre lön under året än 300 kr., medräknas ej heller denna. Den på nu angivet sätt reducerade avlöningssumman bildar det s. k. avgiftsunderlaget.

Sedan arbetsgivaren näringsgrensklassificerats och i förekommande fall åsatts en premiesats anpassad till hans riskförhållanden (specialtarifferats), sker på datamaskinell väg uträkningen av såväl grundavgiften som tilläggsavgift och avgiftstillägg.

Avgiften till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen ingår som en del i den s. k. arbetsgivaravgift som arbetsgivare har att erlagga för

sina anställda. Arbetsgivaravgiften innefattar även tilläggspensionsavgift, arbetsgivarbidrag till sjukförsäkringen, lönegarantiavgift och – i förekommande fall – byggnadsforskningsavgift. Om arbetsgivaravgiften uppgår till högst 1 000 kr., påförs arbetsgivaren avgiften i samband med slutlig skatt. Riksförsäkringsverket lämnar under september månad året näst efter utgiftsåret vederbörande länsdatakontor uppgift om de arbetsgivaravgifter, som skall påföras, i form av datamaskinellt framställt magnetband. Verket äger för varje år från vederbörlig inkomsttitel i riksstaten tillgodoföra sig ett belopp, som motsvarar arbetsgivaravgifternas summa minskad med vad som enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder kan beräknas bli avskrivet på grund av bristande betalning. De skattedebiterade arbetsgivaravgifterna ställs till verkets förfogande ungefär ett år efter utgiftsårets utgång.

Om arbetsgivaravgiften överstiger 1 000 kr., debiteras och utkrävs den genom riksförsäkringsverkets försorg. Arbetsgivaren tillställs särskild räkning på vilken de i arbetsgivaravgiften ingående avgifterna till de olika socialförsäkringarna är särskilt specificerade. Samtidigt påförs arbetsgivaren automatiskt för löpande utgiftsår en preliminär arbetsgivaravgift, vilken i allmänhet grundar sig på samma avgiftsunderlag som legat till grund för den senaste slutliga arbetsgivaravgiften. Hänsyn tas dock till den allmänna löneutvecklingen och arbetsgivarens egna uppgifter.

Fonder m. m.

Enligt 41 § fjärde stycket YFL skall grundavgifterna för yrkesskadeförsäkringen ingå till en fond, som förvaltas enligt grunder som bestäms av Kungl. Maj:t med riksdagen. Fonden benämns riksförsäkringsverkets yrkesskadeförsäkringsfond. I detta hänseende gällande bestämmelser finns i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder. Här anges bl. a. i vilka slag av tillgångar fondmedel får placeras. Över yrkesskadeförsäkringsfondens räkenskaper upprättas för varje kalenderår ett försäkringstekniskt bokslut. Till yrkesskadeförsäkringsfonden ingår också grundavgifterna för frivillig yrkesskadeförsäkring (48 § YFL). Dessa medel förvaltas gemensamt med medlen från den obligatoriska försäkringen. Fr. o. m. år 1955 föreligger särskild redovisning beträffande frivillig försäkring, ehuru de medel som härrör därifrån inte direkt kan identifieras. Frivillig försäkring före år 1955 saknar även bokföringsmässig särredovisning. Enligt balansräkning per den 31 december 1969 uppgick yrkesskadeförsäkringsfondens tillgångar till omkring 895 milj. kr.

Reglementet lämnar utrymme för att fonden tas i anspråk även för att bekosta åtgärder inom det förebyggande arbetarskyddet. Enligt 11 §

kan nämligen Kungl. Maj:t besluta att – om fondens tillgångar vid försäkringsteknisk utredning medger det med hänsyn till de förpliktelser som åligger fonden – viss mindre del av denna används för att bekosta åtgärder, ägnade att i yrkesskadeförsäkringens intresse förebygga förlust eller nedsättning av arbetsförmågan eller höja arbetsförmågan hos de försäkrade. Med stöd av detta bemyndigande har Kungl. Maj:t vid skilda tillfällen ställt medel till förfogande för olika arbetarskyddsändamål.

Av medlen i yrkesskadeförsäkringsfonden har i enlighet med kungl. brev den 6 juni 1962 reserverats ett belopp av 5 milj. kr., vars avkastning skall användas för utbetalning av ersättning enligt föreskrifter som Kungl. Maj:t meddelar för varje särskilt fall. Härmed avses exceptionella och ömmande fall av personskada, som av någon anledning bedömts inte kunna inrangeras under gällande ersättningsbestämmelser om yrkesskada men som ändå skäligen bör ersättas efter liknande grunder. Denna fond, kallad särskilda yrkesskadefonden, har inga från yrkesskadeförsäkringsfonden avskilda tillgångar utan förvaltas tillsammans med denna och tillförs ränta motsvarande genomsnittsavkastningen på de gemensamma tillgångarna. Den har därigenom vuxit och uppgick vid utgången av 1969 till omkring 7 milj. kr. Från fonden har hittills skett en utbetalning.

De avgiftstilllägg som arbetsgivare har att erlagga för uppräknings och förstärkning samt värdesäkring av livräntor inflyter till en särskild kassa benämnd omregleringskassan. Bestämmelser härom finns i kungörelsen (1955: 596) med vissa föreskrifter i anledning av lagen den 17 juni 1955 (nr 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Omregleringskassan är helt fristående från yrkesskadeförsäkringsfonden och förvaltas av riks-försäkringsverket. Behovet av att hålla dess medel avskilda har närmast betingats av att de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen tidigare har haft rätt att meddela yrkesskadeförsäkring.

Den femprocentiga tilläggsavgiften för bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riks-försäkringsverkets verksamhet inlevereras av riks-försäkringsverket till statsverket och redovisas under inkomsttiteln »Bidrag till riks-försäkringsverket och försäkringsrådet».

Utredningen

Utredningens betänkande omfattar två av de tre huvudfrågor som ingår i utredningens uppdrag, nämligen frågan om metoderna för yrkesskadeförsäkringens finansiering och frågan om en i samband med yrkesskadeförsäkringsavgiften utgående särskild arbetsgivaravgift för arbetarskyddsändamål. Den återstående uppgiften, att pröva hur yrkes-

skadestatistiken i framtiden bör utformas och vilken myndighet som bör svara för statistikproduktionen avser utredningen att återkomma till i ett senare betänkande. Enligt utredningen kan de båda förstnämnda frågorna lösas för sig i en första etapp.

Finansieringen av yrkesskadeförsäkringen

Utredningen behandlar först frågan om den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen skall finansieras enligt kapitaltäckningssystem eller enligt fördelningsmetod. Utredningen konstaterar att den lagstiftning, som i vårt land genomförts i syfte att skydda arbetstagarna och deras anhöriga mot de ekonomiska följderna av skador i arbetet, ända till utgången av år 1968 haft drag av frivillighet. Det längst kvarstående inslaget av frivillighet var arbetsgivarnas rätt att välja försäkringsinrättning, riks-försäkringsverket eller något av de enskilda ömsesidiga socialförsäkringsbolagen. Draget av frivillighet nödvändiggjorde ett finansieringssystem som garanterade att det vid varje tillfälle fanns medel avsatta till infriande av försäkringens förpliktelser. Avgifterna måste således räcka till behövlig fondering. I överensstämmelse härmed har försäkringen finansierats enligt den för frivillig försäkring traditionella kapitaltäckningsprincipen.

Sedan 1967 års riksdag beslutat att de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens rätt att meddela yrkesskadeförsäkring skulle upphöra vid 1968 års utgång och att socialförsäkringsbolagens försäkringsstock skulle föras över till riks-försäkringsverket senast 1973, har enligt utredningen huvudmotivet för att bibehålla kapitaltäckningssystemet bortfallit. När försäkringen koncentrerats till riks-försäkringsverket för hela näringslivet får nämligen det framtida ekonomiska underlaget för livräntornas utbetalning även utan särskild kapitalbildning samma bärkraft som näringslivet i dess helhet.

Utredningen pekar vidare på att yrkesskadeförsäkringen numera förlorat sin tidigare dominerande ställning inom socialförsäkringssystemet genom utbyggnaden av de allmänna trygghetsanordningarna med skydd för den enskilde mot de ekonomiska följderna av sjukdom eller skada. Till belysning härav nämner utredningen att under år 1969 arbetsgivarnas samlade avgifter till yrkesskadeförsäkringen uppgick till knappt 200 milj. kr. under det att arbetsgivarnas avgifter till allmänna sjukförsäkringen och den allmänna försäkringens tilläggs-pensionering utgjorde i runt tal sammanlagt 7 600 milj. kr. Omräknat i procent motsvarar avgiften till yrkesskadeförsäkringen knappt 2,5 % av arbetsgivarnas totala avgifter till socialförsäkringen.

Utredningen framhåller att en fördelningsmetod gäller i fråga om den allmänna tilläggs-pensioneringens finansiering. Kostnaderna för tilläggs-pensionerna för ett visst år uttas i princip från det årets arbetsgivare.

Emellertid har en viss fondbildning ansetts önskvärd för att möta katastrofsituationer och åstadkomma en viss utjämning mellan olika årsklasser av arbetsgivare. Det är m. a. o. fråga om en modifierad fördelningsmetod. Av samhällsekonomiska skäl har omfattningen av fondbildningen getts långt större proportioner än som varit behövt vid en jämförelsevis renodlad fördelningsmetod.

När det gäller att säkerställa livräntornas värdebeständighet anser utredningen att det nu inom yrkesskadeförsäkringen tillämpade kapitaltäckningssystemet ej håller måttet. Prisutvecklingen har under årens lopp framtingat upprepade lagstiftningar om tillägg till yrkesskadelivräntorna för att upprätthålla deras köpkraft. Här har man frångått kapitaltäckningsprincipen i det att de årliga kostnaderna för de beslutade tilläggen uttas av varje års arbetsgivare enligt fördelningsmetod. Detta innebär således att vi inom yrkesskadeförsäkringen inte tillämpar ett renodlat kapitaltäckningssystem utan har ett system, där grundersättningen enligt YFL uttas enligt kapitaltäckningssystem och förhöjningen av ersättningen enligt fördelningsmetod. Ett renodlat kapitaltäckningssystem kan inte heller i fortsättningen bli genomförbart med hänsyn till tidigare genomförda engångsuppräknings och den numera lagstadgade värdesäkring av utgående förmåner.

Utredningen framhåller att premieuttagets storlek med kapitaltäckningssystem blir beroende bl. a. av hur nära de försäkringstekniska grunderna för beräkning av livräntornas kapitalvärden – dvs. antaganden om dödlighet och reaktivering för invalider, omgiftesfrekvens för änkor samt kapitalförräntning – överensstämmer med faktiskt rådande förhållanden. En revision av riksförsäkringsverkets försäkringstekniska grunder har länge varit av behovet påkallad. Men även om nya grunder fastställs, måste utvecklingen följas och gjorda antaganden gång efter annan prövas, om de ej skall bli föråldrade. Sådana antaganden beträffande åtskilliga faktorer i fråga om förhållanden långt fram i tiden blir obehövt vid en fördelningsmetod.

Utredningens slutsats blir att det inte finns några mera vägande skäl att bibehålla det nuvarande kapitaltäckningssystemet inom den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Premierna inom försäkringen bör därför, i likhet med vad som är fallet inom den allmänna tilläggspensioneringen, i fortsättningen uttas enligt fördelningsmetod. I detta sammanhang framhåller utredningen att man i Norge, där utvecklingen på ifrågavarande område varit i stort sett densamma som i Sverige, nyligen beslutat sig för att i fråga om yrkesskadeförsäkringen överge kapitaltäckningssystemet till förmån för en på fördelningsmetod baserad finansieringsprincip.

En övergång till fördelningsmetod innebär enligt utredningen finansiellt inga svårigheter, eftersom det i princip finns täckning för de inträffade livräntefallen. Inte heller bör en sådan övergång utgöra hinder

för ett inlemmande av yrkesskadeförsäkringen i den allmänna försäkringen, ett spörsmål som utredningen förmodar ej kan anses ha förlorat sin aktualitet.

Utredningen vill emellertid inte förorda en strikt övergång till en fördelningsmetod. Visserligen bortfaller i sådant fall de praktiska problemen beträffande grundavgift och avgiftstillägg, eftersom man då med hjälp av faktiska kostnader och eventuella överskott från yrkesskadeförsäkringsfonden kan styra avgiftskurvan. En strikt övergång till fördelningsmetod skulle emellertid innebära att avgifterna i initialskedet skulle bli obetydliga och att avgifterna därefter skulle successivt stiga till dess ett jämviktsläge – på en nivå över avgiftsnivån enligt kapitaltäckningssystemet – uppnås långt fram i tiden. Utredningen anser det inte lämpligt att försäkringens finansiering i sådan utsträckning skjuts på framtiden. En jämnare övergång underlättar vidare en lösning av frågan om en via yrkesskadeförsäkringen finansierad arbetarskyddsavgift. Enligt utredningen kan en viss sänkning av den nuvarande genomsnittliga avgiftsnivån vara motiverad, främst med hänsyn till det rådande ränteläget, men även med hänsyn till verkningarna av den av utredningen förordade reformen i fråga om ökat arbetarskydd genom bidrag från arbetsgivarna. Denna extra insats från den nuvarande generationens sida kan nämligen på längre sikt förväntas få en skadenedbringande effekt.

Utredningens förslag i denna del går således ut på en övergång till ett modifierat fördelningssystem. Avgiftsnivån skall vid själva övergången ligga ett stycke under den nuvarande genomsnittliga avgiftsnivån. Därefter eftersträvas en relativt lugn avgiftsutveckling så att avgiftsnivån även långt fram i tiden ligger lägre än den som följer enligt kapitaltäckningsprincipen. Till den närmare utformningen av ett sådant modifierat system återkommer utredningen efter det allmänna avsnittet rörande frågan om en avgift för arbetarskyddsändamål.

Utredningen går härfter över till problemet om riskgradering eller riskutjämning vid försäkringspremiernas bestämmande. Utredningen anför att ett avgiftssystem grundat på fördelningsmetod naturligt leder till ett system med ej riskgraderade premier. Det uppges dock vara i och för sig tänkbart med ett riskgraderat fördelningssystem eller ett ej riskgraderat kapitaltäckningssystem.

Utredningen konstaterar att riskgraderingen i sin nuvarande tillämpning är ofullständig. Redan klassificeringssystemet i dess grundläggande skick uppfyller inte särskilt väl lagens krav på hur försäkringsavgifterna skall bestämmas. Den tillämpade branschindelningen vid premiesättningen är nämligen inte uppbyggd direkt med tanke på riskgradering inom yrkesskadeförsäkringen, utan den torde i första hand ha varit avsedd att tillämpas i andra sammanhang av ekonomisk aktivitet. Detta har haft till följd, att det inom en och samma näringsgren kan finnas

företag med vitt skilda yrkesskaderisker och vidare att näringsgrenar, som enligt indelningsgrunderna är helt avskilda, kan ha lika stor yrkesskaderisk sinsemellan. Det finns också dels näringsgrenar som i fråga om arbetskraftens omfattning måste anses väl små för en någorlunda säker riskbedömning och dels mycket stora grupper, som med fördel skulle kunna uppdelas på olika riskområden. Härtill kommer att riksförsäkringsverket år 1960 i samband med omläggning av debiteringssystemet för yrkesskadeförsäkringen gått över till ett mera sammanträngt klassificeringsschema med ett mindre antal större enheter. Detta medförde en från riskgraderingssynpunkt många gånger ogynnsam omlagring av tidigare använda gruppbezeichnungen. Dessutom tillämpas det nya schemat på ett mera schablonmässigt sätt genom att man övergick till principen att en arbetsgivares hela verksamhet vid avgiftsberäkningen skulle betraktas som en enhet och hänföras till en enda näringsgren med den huvudsakliga inriktningen av företagets verksamhet såsom utslagsgivande. Dessa klassificeringsmetoder har i inte ringa mån försvårat den individuella premiesättningen. Det rådande debiteringssystemet gör det därför inte möjligt att fördela yrkesskadekostnaderna på ett sätt som för den enskilde arbetsgivaren eller ens i genomsnitt för en enskild näringsgren ger ett adekvat uttryck för den risk försäkringen avser.

Enligt utredningen kan man f. ö. ifrågasätta huruvida – i det komplex av ömsesidigt beroende som föreligger inom olika grenar av näringslivet – det kan anses motiverat, att höga kostnader för yrkesskador inom en viss näringsgren endast angår denna näringsgren isolerad från alla andra. Utredningen frågar sig om det inte tvärtom är rimligt att anta, att kostnaderna inom en bransch på grund av de samband som råder inom olika grenar av produktionen mer eller mindre återverkar på andra branschens ekonomiska villkor. Det bör enligt utredningen inte vara någon orimlighet att de höga skadekostnaderna delas av en större krets av avgiftspliktiga än vad som nu är fallet.

Utredningen anför att riskgraderingsmetoden ansågs som helt självklar vid tillkomsten av olycksfallsförsäkringslagen år 1916 och att någon ändring i det hänseendet inte ifrågasattes när YFL antogs. Utvecklingen har emellertid fört med sig betydande förändringar i fråga om såväl socialförsäkringssystemet i stort som beträffande yrkesskadeförsäkringen. Den samordning som år 1954 skedde mellan yrkesskadeförsäkringen och den allmänna sjukförsäkringen innebär, att den skadade även vid yrkesskada i princip får sin sjukhjälp från sjukförsäkringen under de första 90 dagarna av sjukdomen. Inom sjukförsäkringen sker ingen riskgradering motsvarande den som förekommer inom yrkesskadeförsäkringen, utan arbetsgivarna får betala enhetligt bestämda procentuella bidrag. Samordningen medför siffermässigt sett att den ojämförligt största delen av yrkesskadefallen slutreglerades inom sjukförsäkringens ram och alltså enligt en metod för premiesättningen som avviker

från yrkesskadeförsäkringens. En annan förändring är att enligt statsmakternas beslut de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen inte meddelar yrkesskadeförsäkring efter 1968 års utgång. Enbart den omständigheten att yrkesskadeförsäkringen koncentrerats till en statlig inrättning utgör naturligtvis inte något avgörande skäl för att riskgraderingen skall slopas. Genom att det inte föreligger någon konkurrens mellan olika försäkringsinrättningar undanröjs emellertid en av grunderna för ett differentierat premiesystem. Som förut nämnts av utredningen har yrkesskadeförsäkringens ställning inom socialförsäkringssystemet under årens lopp helt förändrats och arbetsgivarnas totala utlägg för yrkesskadeförsäkringen utgör bara en mycket liten del av vad arbetsgivarna har att betala för den allmänna sjukförsäkringen och tilläggs pensioneringen tillsammans.

Utredningen erinrar om att det har gjorts gällande att en övergång till ett enhetligt premiesystem skulle medföra betydande förenklingar i fråga om försäkringens administration. Utredningen anser att detta onekligen skulle bli fallet, om man håller sig enbart till yrkesskadeförsäkringen. Vid en analys av vilka administrativa vinster som skulle kunna ernås genom en övergång till enhetliga premier, bör man emellertid inte bara ta hänsyn till dess verkan för ett visst organ inom statsförvaltningen utan även till dess sammanlagda effekt på alla de delar av förvaltningen som kan beröras därav. En närmare undersökning av hithörande problem visar att större delen av de funktioner som ifrågakommer vid den nuvarande premiesättningen ändå av andra skäl måste bibehållas främst med tanke på yrkesskadestatistikens betydelse för arbetskyddet och statistiska centralbyråns företagsregister samt även med hänsyn till Sveriges internationella åtaganden på detta område. Utredningen har i det föreliggande betänkandet inte närmare gått in på yrkesskadestatistikens framtida utformning eller vem som bör svara för statistikproduktionen. Till dess frågan härom lösts bör enligt utredningen riks-försäkringsverket svara för statistikproduktionen och liksom hittills tillhandahålla behövliga data för det centrala företagsregistret. Detta innebär, att verket även i fortsättningen måste näringsgrensindela arbetsgivarna, fast detta inte är nödvändigt från premiesättningssynpunkt om differentieringen slopas. Utredningen anser sig dock kunna konstatera att en övergång till enhetspremier under alla omständigheter medför att några av de nuvarande funktionerna kan begränsas. Härigenom uppstår viss kostnadsminskning även om den är av relativt underordnad storlek.

Vid övervägande av de förhållanden som nu redovisats har utredningen kommit till den uppfattningen, att en övergång till ett system med enhetspremier bör genomföras, om inte några påtagliga skäl pekar i en annan riktning.

Frågan är då vilket värde det nuvarande avgiftssystemet har som stimulans åt det förebyggande arbetarskyddet inom företaget. I detta hänseende ifrågasätter utredningen om verkligen möjligheten att få den tariffenliga premiesatsen för en viss näringsgren nedsatt stimulerar en arbetsgivare inom denna näringsgren att införa kanske kostnadskrävande skyddsanordningar. Enligt utredningen är det snarare möjligheten att för det egna företaget få en i förhållande till andra företag i samma bransch förmånlig premiesättning som har en sådan stimulans. Det skulle med andra ord vara specialtarifferingens effekt i denna riktning som i första rummet är av betydelse. Under de senare åren har emellertid antalet arbetsgivare som specialtarifferats oavbrutet sjunkit. Utredningen anser helt allmänt att man inte bör överskatta premiedifferentieringens betydelse som stimulerande faktor för ett bra arbetarskydd. I dagens samhälle bidrar en rad andra faktorer till att företagen – även efter ett slopande av differentierade premier – kan förväntas upprätthålla ett gott arbetarskydd. Samhällshänsyn och hänsyn till de anställda samt trycket från dessa verkar i sådan riktning. Vidare torde arbetsgivarna ha betydande intresse att begränsa de förluster som olycksfall i arbetet eller yrkessjukdomar kan åsamka en arbetsgivare i form av materiella skador och driftsavbrott. Utredningen pekar också på den möjlighet till förbättrat arbetarskydd som skapas om man realiserar utredningens förslag om ekonomiskt bidrag från arbetsgivarnas sida till betydligt ökade insatser på arbetarskyddets område. Utredningen anser därför, att en riskutjämnning inte bör möta betänkligheter från arbetarskyddssynpunkt.

Mot en övergång till enhetspremier har också invänts att den omfördelning av premieuttaget som följer av en sådan förändring leder till att något över hälften av alla arbetsgivare, dvs. alla de som f. n. har ett premieuttag som understiger det genomsnittliga uttaget, skulle få opåkallade uppjusteringar av avgiften, medan andra, dvs. de högriskiga företagen, skulle få en ej motiverad premienedsättning. Utredningen anser emellertid på grundval av en undersökning, som utredningen verkställt, att detta argument inte bör verka avhållande. För majoriteten av de mindre företagen skulle avgiftshöjningen i kronor räknat bli ganska måttlig, 100 à 200 upp till 500 kr. per år.

Utredningens nyssnämnda undersökning har också tagit sikte på att genom en minskning av antalet riskklasser eller genom en sammanträngning av premiesatsskalan begränsa den effekt som en fullständig riskutjämnning innebär. Enligt utredningens mening har dock en sådan lösning inga betydande fördelar framför det nuvarande systemet. Valet bör stå mellan att bibehålla detta – möjligen med någon justering därav – eller att övergå till ett system med enhetliga premier. Utredningen förordar det sistnämnda alternativet. En sådan lösning innebär inte någon

revolutionerande nyhet. Enhetlig premiesättning inom yrkesskadeförsäkringen tillämpas redan på vissa håll utomlands. I Norge övergår man vid 1971 års ingång till ett sådant finansieringssystem.

Utredningen anser att nuvarande självrisksystem bör avskaffas. Utredningen åberopar att arrangemanget med självrisk numera inte torde ha någon nämnvärd betydelse för arbetsgivarna. Självrisksystemet förenklar inte heller arbetet på försäkringssidan utan utgör snarare ett ganska besvärande bihang till den reguljära verksamheten. Och på skaderegleringssidan måste ungefärligen samma arbete utföras som om självrisk ej fanns, ty ersättningarnas storlek bestäms av riks-försäkringsverket, även om utbetalningarna görs av arbetsgivaren.

Ett speciellt skäl för självriskens avskaffande föreligger enligt utredningen vid en övergång till fördelningsmetod vid yrkesskadeförsäkringens finansiering. De mot försäkringsavgiften svarande depositionerna är avsedda att utgöra säkerhet för betalningen av ersättning för skador, som inträffar under det kommande försäkringsåret. Därvid väger livräntor till följd av dessa skador tyngst. Så länge avgiften beräknas enligt kapitaltäckningsprincipen ger den genomsnittligt sett täckning även för framtida livräntebetalningar. Men om denna princip överges och ett fördelningsystem införs, ger avgiften inte full kapitaltäckning. Detta innebär, att en mot avgiften svarande deposition ej är tillräcklig som försäkringsmässig garanti för senare betalningar. Om självriskens skall bibehållas med nu gällande depositionsregler, så skulle för depositionsändamål strängt taget en särskild avgift behöva uträknas enligt kapitaltäckningsprincipen för självriskarbetsgivarna, fastän fördelningsmetoden i övrigt tillämpas för beräkning av deras tilläggsavgift liksom för andra arbetsgivares avgifter. Att märka är vidare att det inte är uteslutet att bibehållandet av möjligheten till självrisk kunde komma att påverka premienivån inom försäkringen i höjande riktning genom att ett stort antal utpräglade lågriskföretag skulle föredra att själva svara för lagens ersättningar.

Utredningens förslag om avskaffande av självriskinstitutet innebär i första rummet, att inga nya medgivanden om sådana särskilda försäkringsvillkor lämnas och att löpande medgivanden sägs upp. Beträffande de livräntor, som arbetsgivaren alltjämt har att betala ut på grund av tidigare självriskåtagande, bör arbetsgivaren få möjlighet att överlåta betalningsansvaret på riks-försäkringsverket genom att arbetsgivaren inbetalar livräntans kapitalvärde till verket. Den administrativt tyngande specialbehandlingen hos verket för övervakning av denna del av livräntebeståndet skulle därigenom kunna minska och större enhetlighet i administrationen vinnas. Många mottagare av sådana självrisklivräntor åtnjuter f. n. dessutom livräntetillägg från verkets omregleringskassa. Om självrisklivräntorna inköptes hos verket, skulle livräntetagaren

vinna den fördelen att få både grundbeloppet och tillägget i en enda försändelse från samma utbetalare.

Utredningen erinrar om att nuvarande bestämmelser om en femprocentig tilläggsavgift såsom bidrag till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringens förvaltningskostnader går tillbaka till år 1916 då de – delvis efter utländskt mönster – infördes i olycksfallsförsäkringslagen. De har hela tiden gällt oförändrade. Med hänsyn till de förändringar som under utvecklingens gång skett beträffande försäkringens administration och omkostnader anser utredningen att tiden nu är inne att ompröva tilläggsavgiftens storlek och konstruktion. En sådan omprövning föranleds också av utredningens förslag beträffande försäkringsförmånernas finansiering.

Utredningen anser det inte lämpligt att efter en övergång till fördelningsmetod för finansieringen bibehålla det nuvarande systemet med ett procentuellt påslag på grundavgiften. En sådan anknytning skulle nämligen innebära att vid en höjning av grundavgiften även tilläggsavgiften skulle stiga utan att någon stegring av förvaltningskostnaderna därför behövde föreligga. En lämpligare lösning är enligt utredningen att låta avgiften för förvaltningskostnaderna bestämmas med utgångspunkt från det avgiftsunderlag, som f. n. tillämpas när det gäller att bestämma försäkringsavgiften inom yrkesskadeförsäkringen, och få utgöra en procentuell andel därav.

Yrkesskadeförsäkringens totala förvaltningskostnader för år 1970 skulle enligt utredningen kunna uppskattas till i runt tal 14 milj. kr. Av detta belopp kan 75 % beräknas avse försäkringen av arbetstagare som inte är i statens tjänst, dvs. fall där tilläggsavgift f. n. utgår. I nuläget inbringar tilläggsavgiften ca 8 milj. kr. Detta motsvarar ca 60 % av yrkesskadeförsäkringens totala förvaltningskostnader och 75 à 80 % av de förvaltningskostnader som ej är att hänföra till statlig verksamhet.

Utredningen anser inte att det finns något bärande skäl för att yrkesskadeförsäkringens förvaltningskostnader endast till viss del skall täckas av arbetsgivarna utan anser att dessa kostnader bör helt avgiftsfinansieras i överensstämmelse med vad som sker inom bl. a. försäkringen för allmän tilläggspension. Detta bör naturligen bara gälla omkostnaderna för försäkringen såvitt angår arbetstagare som är i annan än statlig tjänst. Det kan nämligen inte anses rimligt att de privata arbetsgivarna skall svara för förvaltningskostnaderna beträffande stats- och militärskadorna. För statens arbetstagare bör kostnaderna bestridas av statsmedel utom ramen för försäkringen.

Ett genomförande av utredningens förslag skulle innebära en viss kostnadsbesparing för staten. Om man utgår från de av utredningen gjorda kalkylerna, skulle nämligen staten i fortsättningen ha att svara för ca 3,5 milj. kr. av de årliga förvaltningskostnaderna under det att nu av

totalkostnaderna ca 6 milj. kr. faller på staten.

Den tekniska lösningen av förslaget beträffande förvaltningskostnaderna kan enligt utredningen lämpligast ordnas på liknande sätt som för allmänna pensionsfondens del. Den del av försäkringsavgiften, som skall täcka förvaltningskostnaderna, skall således inte särskiljas utan tillföras motsvarigheten till yrkesskadeförsäkringsfonden. Från fonden får sedan medel uttas för att täcka arbetsgivarnas andel i de faktiska förvaltningskostnaderna.

Beträffande den frivilliga yrkesskadeförsäkringen föreslår utredningen inte några genomgripande förändringar. Enligt utredningen måste frivillig försäkring i motsats till obligatorisk sådan ha full kapitaltäckning för sina åtaganden. Likaså förutsätter den frivilliga försäkringen en mera individuell, i första hand till skaderisk anknuten premiesättning. Utredningen framhåller att en övergång till enhetspremie för den obligatoriska försäkringens del medför att den nuvarande näringsgrensvis upplagda kostnadsstatistiken upphör, varigenom möjligheten till sådan premiedifferentiering begränsas. Enligt utredningens uppfattning bör dock riksförsäkringsverket kunna lösa detta problem genom införande av ett mera begränsat antal riskklasser och genom viss minskning av spännvidden i premiesättningen.

Utredningen anser att också frivillig försäkring i princip bör helt stå för sina förvaltningskostnader. Fastställandet av de omkostnader som är att hänföra till frivillig försäkring måste enligt utredningen delvis bli en avvägningsfråga. Utredningen anser sig dock kunna förutsätta att heltäckningsprincipens införande leder till en premiehöjning av storleksordningen 20 procent, detta i den mån kostnaderna inte kan hänföras till äldre skadefall och där ha täckning i eventuella överskottsmedel. För att under övergångstiden undvika en för stor premiehöjning föreslås en viss nedskrivning av förvaltningskostnaderna.

Utredningen föreslår vidare att de medel som inflyter på grund av frivillig försäkring inte längre skall förvaltas gemensamt med medlen från den obligatoriska försäkringen. Utredningen är medveten om att praktiska svårigheter kommer att uppstå vid avskiljandet av den frivilliga försäkringens tillgångar från den nuvarande yrkesskadeförsäkringsfondens övriga tillgångar. Med hänsyn till behovet av att för framtiden skapa ett fungerbart redovisningssystem förutsätter emellertid utredningen att utbrytningsfrågan även i avsaknad av exakta beräkningsunderlag kan få en snar lösning.

Arbetsgivaravgift för arbetarskyddet

Utredningen anför, efter att inledningsvis ha redogjort för bl. a. innebörden i och avgränsningen av begreppet yrkesskada, att det vid tidigare diskussioner om en arbetarskyddsavgift väsentligen varit de rena yrkesskadorna som tilldragit sig intresset. Utredningen framhåller emel-

lertid att arbetarskyddets ansvar vuxit ut i takt med den tekniska utvecklingen och rationaliseringen. Från att ursprungligen varit inriktat på att förebygga rena yrkesskador har nu – bl. a. till följd av ökade kunskaper om yrkeshygien, arbetsmedicin m. m. – området för arbetarskyddet vidgats till att omfatta en mer total syn på samband mellan olika faktorer i arbetsmiljön och deras hälsomässiga konsekvenser. Det har i betydande grad blivit en angelägenhet för arbetarskyddet att beakta arbetstagarens hela hälsosituation.

Av den offentliga debatten och vad i övrigt på senare tid framkommit rörande arbetarskydd och arbetsmiljö har utredningen kommit fram till att det är synnerligen angeläget att arbetarskyddet – detta begrepp taget i vidsträckt bemärkelse – får betydligt ökade resurser. Mellan yrkesskadeförsäkringen och arbetarskyddet råder enligt utredningen ett nära samband. Det förefaller sannolikt att arbetsmiljön och de allmänna förhållandena på arbetsplatsen i övrigt i varje fall indirekt kan ge upphov till eller medverka till uppkomsten av yrkesskador. Och även om ökade insatser på arbetarskyddets område naturligen har sitt egentliga och största värde från rent humanitär synpunkt, bör arbetsgivarna ha intresse av att arbetstagarnas hälsa förbättras och sjukdomsfrekvensen sjunker med bl. a. minskade försäkringspremier och andra kostnader som följd. Givetvis är det inte möjligt att förutse, huruvida de insatta åtgärderna verkligen kommer att ge praktiska resultat. Utredningen räknar emellertid med att så skall bli fallet.

Utredningen förordar därför, att det via yrkesskadeförsäkringen skapas ökade möjligheter att lämna ekonomiskt bidrag till kostnader för forskning, utbildning och upplysning på arbetarskyddets område. Syftet bör härvid vara att motverka uppkomsten inte bara av yrkesskador utan även av annan av arbetsmiljön betingad fysisk och psykisk ohälsa samt dessutom att få till stånd en förbättrad arbetsmiljö genom vilken arbetstagarnas hälsa, säkerhet, arbetsanpassning och arbetstillfredsställelse kommer att främjas.

När det gäller att dra upp den yttre ramen kring den här avsedda verksamheten bör enligt utredningen den principiella utgångspunkten vara, att de medel som ställs till förfogande inte skall användas för uppgifter som ligger inom olika myndigheters och institutioners ordinarie verksamhet. För dessa bör kostnaden täckas av deras budget. Utredningen anmärker att dess förslag, om det genomförs, givetvis inte får tas till intäkt för en beskärning av de ordinarie riksstatsanvisningarna. Utredningen är medveten om att det i praktiken kan bli svårt att avgöra vilken aktivitet som bör bekostas i den ena eller andra ordningen. Dessa svårigheter anses dock kunna begränsas genom att man strikt håller sig till den nyssnämnda principen och genom att det organ som skall ha att besluta om medlens användning får en därför lämpad sammansättning.

Utredningen anser sig inte böra i detalj gå in på hur tillgängliga medel bör användas inom de olika aktiviteterna. Utredningen drar emellertid upp följande riktlinjer.

Forskningen bör vara praktiskt inriktad och omfatta även uppföljande av forskningsresultat i industrin och andra delar av näringslivet, särskilt så att resultat som utarbetats i laboratorier prövas i praktisk verksamhet och eventuellt modifieras för praktisk tillämpning. Här kan ofta försöksverksamhet på olika arbetsplatser komma i fråga. Forskningen bör vara inriktad på uppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, samt stora och långsiktiga projekt. Forskningsuppdrag som har karaktär av grundforskning bör ej få finansieras i denna ordning.

I fråga om utbildningen erinrar utredningen om att arbetsmedicinska institutet till chefen för socialdepartementet överlämnat en den 14 maj 1970 dagtecknad utredningsrapport om utbildningen i företagshälsovård vid institutet. I denna rapport behandlas frågan om hur företagsläkare och företagssköterskor, skyddsingenjörer och andra tekniker, ergonomipersonal samt arbetshygieniker bör utbildas och hur utbildningen bör finansieras. I anslutning till de synpunkter som rapporten innehåller uttalar utredningen följande. De medel, som via yrkesskadeförsäkringen kan ställas till arbetarskyddets förfogande, bör inte få utnyttjas för grundutbildning med olika skolformer eller liknande samt ej heller för den grundläggande fortbildningen av företagsläkare och företagssköterskor, skyddsingenjörer och andra tekniker, ergonomipersonal och arbetshygieniker. Utredningen delar arbetsmedicinska institutets uppfattning i dessa hänsenden. Utredningen är dock något tveksam om inte det samlade arbetsgivarkollektivet via yrkesskadeförsäkringen bör svara för kostnaden för den grundläggande teoretiska fortbildningen av företagsläkare, skyddsingenjörer, företagssköterskor och ergonomipersonal, en kostnad som totalt torde uppgå till ca 0,8 milj. kr. per år. Utredningens experter har inte velat biträda ett förslag i denna riktning. Med hänsyn härtill och då de principiella konsekvenserna synes svåröverskådliga förordas inte att man frångår institutets förslag. Däremot bör enligt utredningens uppfattning medel kunna ställas till förfogande för kompletterande fortutbildning av olika yrkeskategorier inom företagshälsovården och arbetarskyddet i övrigt. Särskilt viktigt finner utredningen vara, att utbildningsfrågan avseende skyddsombuden – såväl när det gäller grundutbildning som beträffande kontinuerlig fortutbildning – ägnas stor uppmärksamhet. Här torde finnas utrymme för betydande och kapitalkrävande insatser.

Vad angår upplysningen bör kostnaden för en brett upplagd information om arbetarskydd, i den bemärkelse detta begrepp tagits här, kunna falla inom ramen för en arbetarskyddsavgift. Informationen bör kunna ske med anlitande av olika former av massmedia och bör rikta sig mot stora persongrupper inom arbetslivet. Informationen bör ha en

lättfattlig och populär utformning. En annan aktivitet som också bör kunna tjäna som ett verksamt medel mot uppkomsten av yrkesskador och annan av arbetsmiljön betingad ohälsa kan vara periodvis återkommande arbetarskyddskampanjer. Erfarenheten visar att dessa, för att få någon effekt, drar betydande kostnader. Ett annat exempel på medelsbehov som bör kunna täckas är en ytterligare upprustning av tidskriften »Arbetsmiljö» – utgiven av Föreningen för Arbetarskydd – så att tidskriften på ett ännu bättre sätt skall kunna tillgodose det informationsbehov som finns över en bred skala från skyddsombud till olika personalkategorier inom företagshälsovården.

Utredningen finner det svårt att med säkerhet fastställa hur mycket pengar som årligen behövs för de avsedda aktiviteterna, eftersom många faktorer är ovissa, inte minst tillgången på forsknings- och annan personal. Av utredningen gjorda överslagsberäkningar tyder emellertid på att det önskvärda årliga medelsbehovet skulle uppgå till i runt tal 20 milj. kr.

Enligt utredningens mening är det mindre lämpligt att successivt bygga upp en fond vars avkastning skulle täcka det beräknade årliga behovet. Härför skulle krävas en kapitalanhopning av betydande mått. Detta skulle innebära att man får vänta alltför länge, innan fonden vuxit till sådan storlek att ränteavkastningen förmår täcka behoven. Utredningen förordar i stället en lösning som gör det möjligt att redan från början täcka det för begynnelseåret beräknade löpande behovet. Detta kan ske genom att arbetsgivarna samtidigt med att de årligen erlägger premier för själva yrkesskadeförsäkringen får betala en på visst sätt konstruerad avgift, som motsvarar arbetarskyddets beräknade årliga medelsbehov i enlighet med vad tidigare angivits. I den mån medlen inte förbrukas under året, får de fonderas till det nästkommande året. Arbetarskyddsavgiften föreslås bli på visst sätt sammankopplad med försäkringsavgiften. Därigenom blir dess storlek automatiskt föremål för omprövning med jämna mellanrum.

De medel som via yrkesskadeförsäkringen skall få användas för arbetarskyddsändamål bör enligt utredningen sammanföras i en särskild fond. En speciellt inrättad styrelse skall ha att bestämma om medlens användning och fördelning. Styrelsen bör bestå av en ordförande och sex ledamöter. Kungl. Maj:t utser ordförande och fyra ledamöter, två efter förslag av SAF och två efter förslag av LO. De båda återstående ledamöterna bör utgöras av chefen för arbetarskyddsstyrelsen och chefen för arbetsmedicinska institutet, vilka alltså föreslås bli självskrivna ledamöter i styrelsen. Utredningen anser att organet bör byggas upp efter mönster av de statliga forskningsråden. Det bör alltså inte i egen regi driva någon forsknings-, utbildnings- och upplysningsverksamhet utan endast anvisa medel för olika projekt. Administrationen kan härigenom ges en begränsad omfattning.

Avgiftsuttag m. m.

Enligt utredningen står arbetarskyddsbidraget med sitt skadeförebyggande syfte så nära yrkesskadeförsäkringens ersättningsdel att bidraget bör i viss mån påverka framräkningen av försäkringsavgiften. Utredningen finner det därför motiverat att bidraget tillsammans med försäkringsavgiften bildar en ny gemensam avgift, kallad yrkesskadeavgift.

Övergången till fördelningsmetod för försäkringens finansiering leder enligt utredningen närmast till att yrkesskadeavgiften fastställs för längre period än ett år i taget. Utredningen har kommit fram till att en omprövning vart femte år bör vara en lämplig avvägning. Beslut om yrkesskadeavgiftens storlek och uppdelning på försäkringsdel och arbetarskyddsdel anser utredningen bör fattas av Kungl. Maj:t med riksdagen efter förslag av riksförsäkringsverket. Utredningen har övervägt en sammankoppling av omprövningsterminerna för yrkesskade- och tilläggspensionsavgifterna. Utredningen har emellertid funnit att en sådan koordination skulle skapa vissa svårigheter utan att medföra några väsentliga fördelar.

Efter utförda kalkyler har utredningen funnit att startnivån för yrkesskadeavgiftens försäkringsdel, om hänsyn inte tas till kravet på täckning av förvaltningskostnader och kostnader för uppräknings och värdesäkring av livräntor, bör ligga i närheten av 70 % av den genomsnittliga grundavgiften vid kapitaltäckningssystem. Utredningen vill därmed i inledningsskedet lämna tillräcklig marginal för olika faktors inverkan på avgiftsbehovet. Utredningen räknar dock inte med att denna avgiftsnivå kan hållas på längre sikt. Några direkta normer för takten i avgiftsuppräknings anser utredningen inte att det är möjligt att ange.

Utredningen beräknar att avgiftsunderlaget efter självriskens upphörande stiger till omkring 72 000 milj. kr. under år 1971 samtidigt som kapitalvärdet av till året hänförliga skadeersättningar enligt YFL uppgår till närmare 175 milj. kr. För att få 70-procentig täckning av denna kostnad behövs ett uttag på 0,17 %. Nuvarande tilläggsavgift för förvaltningskostnaderna motsvarar 0,011 % av avgiftsunderlaget och täcker därvid omkring 75 % av de förvaltningskostnader på 10,5 milj. kr. som enligt vad förut angivits bör täckas genom arbetsgivaravgifterna. Övergången till heltäckningsprincipen förutsätter därmed ett till 0,015 % avrundat avgiftsuttag för förvaltningskostnadsändamål. Kostnaden för uppräknings och värdesäkring av förmåner enligt YFL eller motsvarande äldre lagstiftning kan för år 1971, med utgångspunkt i att basbeloppet stiger till 6 600 kr., beräknas till cirka 51 milj. kr. För att täcka uppräkningskostnaderna behövs vid starten ett avgiftsuttag på 0,07 %. Utslaget på femårsperioden 1972–1976 kan dock uttagsbehovet vid en mera normal basbeloppsutveckling inte väntas överstiga 0,065 %.

Enligt utredningens uppfattning bör således uttaget för den nya yrkesskadeavgiftens försäkringsdel för inledningsperioden 1972–1976 fast-

ställas till 0,25 % ($= 0,17 + 0,015 + 0,065$ %) av avgiftsunderlaget.

Förutom försäkringsavgiften skall uttas medel för arbetarskydd. Kostnaderna för därmed avsedda ändamål har i dagens penningvärde uppskattats till omkring 20 milj. kr. för år, vilket motsvarar ett avgiftsuttag på 0,03 % av avgiftsunderlaget. Det sammanlagda årliga avgiftsuttaget blir då för startperioden 1972–1976 0,28 %. Av yrkesskadeavgiften skall för denna period 3/28 fastställas som bidrag till arbetarskydd, medan återstoden på 25/28 utan särskild uppdelning skall utgöra försäkringsavgift. Utredningen framhåller i anslutning härtill att den nya yrkesskadeavgiften trots tillkomsten av arbetarskyddsdelen och utökningen av förvaltningskostnadstäckningen understiger den för år 1970 gällande genomsnittliga bruttoavgiften på 0,29–0,30 %.

Remissyttrandena

Utredningens betänkande har allmänt sett fått ett positivt bemötande under remissbehandlingen. Remissinstanserna har i huvudsak godtagit såväl förslaget om ändrade regler för yrkesskedeförsäkringens finansiering som förslaget om att via yrkesskedeförsäkringen ställa ökade medel till förfogande för förebyggande åtgärder på arbetsmiljöns område.

Finansieringen av yrkesskedeförsäkringen

Den föreslagna övergången från kapitaltäckningsmetod till fördelningsmetod när det gäller den obligatoriska yrkesskedeförsäkringens finansiering tillstyrks eller lämnas uttryckligen utan erinran av de remissorgan som yttrat sig i frågan. Till dessa remissorgan hör *riksförsäkringsverket*, *försäkringsinspektionen*, *statskontoret*, *riksrevisionsverket*, *LO*, *TCO*, *SR*, *SAF*, *Industrieförbundet*, *SHIO*, *Svenska kommunförbundet*, *Svenska landstingsförbundet* och *Sveriges lantbruksförbund*.

Statskontoret uttalar, att utredningen anfört övertygande skäl för en övergång till fördelningsmetod.

Svenska kommunförbundet instämmer i utredningens uttalande att ett huvudmotiv för bibehållande av kapitaltäckningssystemet bortfallit i och med att de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens rätt att meddela yrkesskedeförsäkring upphört. Förbundet framhåller vidare att det arbetsgivarkollektiv, som skall svara för avgifterna till yrkesskedeförsäkringen hos riks-försäkringsverket, är så stort, att användning av fördelningsmetoden är motiverad. Enligt förbundet bör dessutom en övergång till denna metod underlätta ett eventuellt framtida infogande av yrkesskedeförsäkringen i den allmänna försäkringen.

LO anför att förslaget innebär en anpassning av yrkesskedeförsäkringens finansiering till det finansieringssystem som gäller för de flesta andra socialförsäkringar. Fördelningsmetoden tillämpas eller är på väg att införas för yrkesskedeförsäkringens del i ett flertal länder. En av

de väsentligaste fördelarna med fördelningsmetoden är enligt LO att man i framtiden lättare kan göra utgående förmåner värdebeständiga och att man skapar möjligheter att anpassa utgående livräntor efter höjningen av den allmänna standarden i samhället.

Riksrevisionsverket uttalar att en administrativ förenkling synes kunna uppnås genom tillämpning av fördelningsmetod.

Försäkringsinspektionen konstaterar att utredningens förslag inte kommer att medföra någon väsentlig omläggning av den förvaltningsapparat som är knuten till yrkesskadeförsäkringen. Enligt inspektionen synes det därför inte i dagens läge finnas några starkare förvaltningsmässiga skäl att frånga nuvarande ordning. Detta bör dock inte hindra förslagets genomförande. Genom valet av fördelningsteknik för yrkesskadeförsäkringens finansiering får man nämligen en ökad överensstämmelse med det finansieringssystem som gäller för den ekonomiskt sett helt dominerande allmänna försäkringen. Bl. a. får man liknande frihet att välja avgiftsnivå och att bestämma fondbildningens storlek som inom den allmänna försäkringen.

Förslagets inriktning på en inte obetydlig modifiering av fördelningsmetoden under en övergångstid kommenteras av bl. a. *Svenska kommunförbundet*, som anser det värdefullt att avgiftsuttagen hålls på en jämnare nivå än som skulle ske vid övergång till en strikt fördelningsmetod. Uttalanden till förmån för den föreslagna modifieringen görs också av *riksförsäkringsverket*, *försäkringsinspektionen* och *Svenska landstingsförbundet*.

Sveriges lantbruksförbund hävdar att den avsedda startnivån för avgiftsuttaget är alltför hög. Enligt förbundet bör utvecklingen gå mot att yrkesskadeförsäkringen successivt infogas i den allmänna försäkringen. Därför bör det vara möjligt att börja med en lägre avgiftsnivå än som föreslagits och att sänka premierna undan för undan tills yrkesskadeförsäkringen kan avskaffas.

Utredningens förslag om att slopa den nuvarande differentieringen av premierna för den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen vinner uttalat stöd hos i stort sett samma instanser som yttrat sig i fråga om övergången till fördelningsmetod. Flera instanser pekar på att förslaget medför administrativa fördelar.

Statskontoret hänvisar till att statskontoret år 1966 tillstyrkte yrkesskadeutredningens förslag om ett system med enhetliga premier med hänsyn till att arbetslättnader kunde uppnås.

LO anför att förändringarna i finansieringsreglerna – och då inte minst övergången till ett system med enhetliga avgifter – leder till kostnadsbesparingar för staten, som av utredningen beräknats till ca 2,5 milj. kr. per år. Den rationaliseringsvinst som sålunda uppstår bör enligt LO om möjligt komma arbetarskyddet till godo.

Riksförsäkringsverket framhåller att verket i olika sammanhang gett uttryck för den uppfattningen att arbetet med debitering och uppbörd av de olika arbetsgivaravgifter som förekommer inom socialförsäkringen bör föras över på de lokala skattemyndigheterna. För att detta skall kunna ske bör avgiftsreglerna göras enklare och enhetligare. En väsentlig förutsättning för decentraliseringen blir uppfylld om riskgraderingen av yrkesskadeavgifterna slopas i enlighet med det föreliggande förslaget. En enhetlig yrkesskadeavgift kan också ses som ett nödvändigt led i en utveckling mot en enhetlig arbetsgivaravgift till den obligatoriska socialförsäkringen. För att en sådan avgift skall kunna tas ut på ett för de olika försäkringsgrenarna gemensamt underlag fordras ändringar framför allt i finansieringen av den allmänna pensioneringen. Verket anser att denna fråga bör tas upp till nya överväganden sedan ställning tagits till utredningens förslag.

Sveriges lantbruksförbund finner att införandet av en enhetspremie kan vara ett steg i rätt riktning mot ett infogande av yrkesskadeförsäkringen i den allmänna socialförsäkringen. *RLF* uttalar sig på liknande sätt.

Svenska kommunförbundet anser att man kan anföra rättvisesynpunkter mot slopandet av riskgraderingen av avgifterna. Förändringen kommer att medföra en kostnadsövertäring från högriskiga till lågriskiga branscher och företag. Emellertid är den nuvarande näringsgrensindelningen relativt grov och ofullständig. Vidare slutregleras flertalet yrkesskadefall inom sjukförsäkringens ram, och avgifterna till sjukförsäkringen är inte riskgraderade. Den stimulerande effekt som en premiedifferentiering kan ha på det förebyggande arbetarskyddet inom främst högriskiga företag torde enligt förbundet vara ringa. Även om kommunerna hör till de arbetsgivare som kommer att drabbas av avgiftshöjning genom övergång till enhetlig premiesättning, vill förbundet inte motsätta sig förslaget. Avgiftshöjningen blir för primärkommunernas del måttlig och kan uppskattas till i genomsnitt 12–13 kr. per arbetstagar och år i dagens läge. För primärkommunerna totalt innebär den en kostnadsökning i storleksordningen 4 à 5 milj. kr.

I anledning av utredningens uttalande att man inte bör överskatta premiedifferentieringens betydelse som stimulerande faktor för ett bra arbetarskydd framhåller *arbetarskyddsstyrelsen* att möjligheten att få kompensation genom sänkta försäkringspremier säkert i många fall bidragit till att kostsamma arbetarskyddsåtgärder blivit vidtagna.

En negativ inställning till borttagandet av den differentierade premiesättningen kommer till synes i yttrandet från *Svenska bankföreningen*. Föreningen åberopar att differentierad premiesättning alltså har väsentlig betydelse såväl från företagsekonomiska utgångspunkter som med hänsyn till systemets stimulerande inverkan på det förebyggande arbetarskyddet. Företagsekonomiskt är det en allmänt veder-

tagen princip att en ekonomisk verksamhet skall bära de kostnader som är att hänföra till just denna verksamhet. Det föreslagna enhetliga premiesystemet kan inte heller med fog anses innebära några administrativa fördelar. Dessutom saknas varje skäl att frångå den i lagen om försäkringsrörelse inskrivna principen att försäkringsavgifterna skall vara skäligt avvägda bl. a. med hänsyn till försäkringsrisken.

Utredningen föreslår att den nu existerande möjligheten för arbetsgivare att stå självrisk upphör.

Svenska kommunförbundet anser att övergången till fördelningsmetod motiverar slopandet av självriskmöjligheten.

Enligt *LO* är det utomordentligt viktigt att självriskprincipen avskaffas, eftersom det inte längre finns någon anledning att arbetsgivare som f. n. har självrisk inte skall delta i det totala arbetsgivarkollektivets ansvar för yrkesskadeförsäkringens finansiering.

En annan uppfattning redovisar *Svenska bankföreningen*, som anser att borttagandet av självriskmöjligheten skulle innebära en avsevärd höjning av ifrågavarande arbetsgivares kostnad utan motsvarande nytta för det allmänna eller för någon av självriskåtagande berörd person. Föreningen föreslår att om enhetliga avgifter till yrkesskadeförsäkringen genomförs – vilket föreningen finner oriktigt – lagen i en övergångsbestämmelse skall medge företag, som under en avsevärd tid stått självrisk, att behålla denna självrisk, liksom hittills efter prövning av riksförsäkringsverket.

En speciell fråga som tas upp av *Kommunernas pensionsanstalt*, *Svenska landstingsförbundet* och *Svenska kommunförbundet* gäller möjligheten att överlåta betalningsansvaret för självrisklivräntor på riksförsäkringsverket. Enligt nämnda remissinstanser är det angeläget att det finns möjlighet att överlåta ansvaret för livränteutbetalningarna inte bara, såsom utredningen föreslår, genom engångsinbetalning till verket utan också genom fortlöpande inbetalningar. Särskilt gäller detta om nuvarande grunder för beräkning av kapitalvärdet på livräntor inte ändras, eftersom man torde kunna utgå från att ingen arbetsgivare kommer att begära att få sina självrisklivräntor avlösta så länge dessa grunder gäller.

Utredningens förslag beträffande yrkesskadeförsäkringens förvaltningskostnader godtas av alla remissinstanser utom *riksförsäkringsverket*. Verket har ingen erinran mot att yrkesskadeförsäkringens ersättning till staten för förvaltningskostnader höjs. Ersättningen bör emellertid enligt verket bestämmas som en andel av yrkesskadeavgiften och liksom hittills inflyta på vederbörande inkomstitel. Den lösning som utredningen valt – vilken överensstämmer med vad som gäller för tilläggspensioneringens del – har visat sig besvärlig och administrativt tyngande.

Utredningens förslag beträffande frivillig yrkesskadeförsäkring har mött erinringar bara i vad gäller dess inverkan i höjande riktning på försäkringspremierna. RLF och Sveriges lantbruksförbund anser att yrkesskadeskyddet i princip bör vara tillgängligt på likvärdiga villkor för alla kategorier förvärvsarbetande. Premierna för den frivilliga försäkringen borde därför inte vara högre än för den obligatoriska försäkringen. Enligt lantbruksförbundet skulle möjligen en skillnad i kostnadsbänsende kunna accepteras för en relativt kort övergångsperiod, under vilken yrkesskadeförsäkringen successivt krymps till sitt innehåll. Den premiehöjning som nu kan bli aktuell bör under alla omständigheter genomföras stegvis. RLF framhåller risken för att en premiehöjning av storleksordningen 20 % kan resultera i en avsevärd minskning av anslutningen till försäkringen.

Arbetsgivaravgift för arbetarskyddet

Ett flertal remissorgan understryker att det finns ett stort och angeläget behov av intensifierade insatser på det förebyggande arbetarskyddets område. Utredningens förslag om att via yrkesskadeförsäkringen skapa ökade resurser för utbildning, forskning och information på arbetarskyddets område har också vunnit starkt stöd under remissbehandlingen. Särskild tillfredsställelse med förslaget uttalas av *arbetarskyddsstyrelsen*, *arbetsmedicinska institutet*, *statens institut för folkhälsan* och *LO*.

LO erinrar om att förslaget bygger på en tanke som *LO* förde fram i sitt yttrande över yrkesskadeutredningens betänkande.

Arbetsmiljöutredningen anför att de kostnader, som föranleds av strävan att göra arbetsmiljön så riskfri som det över huvud taget är möjligt, är att betrakta som en form av produktionskostnader och att det därför är rimligt att det samlade arbetsgivarkollektivet bidrar till kostnaderna för forskning, utbildning och information i arbetsmiljöfrågor.

SAF framhåller att det föreslagna arbetarskyddsbidraget måste betraktas som en kostnadsökning för arbetsgivarna. Föreningen är emellertid väl medveten om behovet av ökade insatser på arbetsmiljöområdet och är beredd att acceptera den kostnadsökning förslaget innebär.

Från flera håll betonas vikten av att arbetarskyddsbidraget kommer att utgöra ett reellt resurstillskott för de ändamål som utredningen angett och att det inte används till att avlösa kostnader för verksamheter som nu finansieras på annat sätt. Påpekanden av denna innebörd görs av *LO*, *SAF*, *Svenska kommunförbundet* och *arbetsmiljöutredningen*.

Arbetsmiljöutredningen finner det tveksamt om det i praktiken kommer att bli möjligt att på sätt som anges i betänkandet dra gränsen mellan en myndighets eller institutions ordinarie verksamhet som ej bör tillgodoses genom bidraget och annan aktivitet som bör kunna understödjas. Detta gäller t. ex. för arbetsmedicinska institutets del. Arbets-

miljöutredningen pekar på att en lösning av problemet vad angår institutet kanske skulle kunna nås om den programbudgetering, som försöksvis prövas för arbetarskyddsverket, utvidgas till att omfatta också arbetsmedicinska institutet.

Remissinstanserna har inte gått in på någon närmare diskussion av utredningens synpunkter på sambandet mellan arbetarskydd och yrkesskadeförsäkring. *Svenska kommunförbundet* anför att detta samband är mycket starkt. Arbetsgivarna har ansvar för arbetsmiljön och ett intresse av att nedbringa frekvensen av yrkesskador och annan av arbetsmiljön betingad ohälsa genom förebyggande arbetarskyddsåtgärder. Ökad forskning, utbildning och upplysning på arbetarskyddsområdet kan förutsättas på sikt få en sådan nedbringande effekt. Dessa förhållanden gör att förbundet kan godta utredningens förslag, trots att förbundet i annat sammanhang ställt sig avvisande till principen att av arbetsgivarna utta en specialdestinerad avgift, som tillförsäkrar ett visst forskningsområde en automatisk medelstilldelning utan att avvägning sker mellan skilda forskningsområdets anslagsbehov.

De riktlinjer utredningen dragit upp för användandet av de medel som ställs till förfogande genom arbetarskyddsbidraget godtas i allt väsentligt av remissorganen.

Vad gäller medlens användning för forskning framhålls bl. a. följande.

Arbetsmedicinska institutet uttalar att det finns ett uppdämt behov av forskning inom hela det arbetsvetenskapliga området. Den nya synen på sambandet mellan hälsa och arbetsmiljö som alltmer framträder innebär dessutom att det arbetsvetenskapliga forskningsområdet ständigt vidgas. Arbetsvetenskaplig forskning bedrivs inte bara inom arbetsmedicinska institutet. Ett stort antal forskningsgrupper finns också inom andra forskningsinstitutioner och inom universiteten. I den mån som ökade resurser ställs till förfogande för arbetsvetenskaplig forskning bör det därför finnas stora möjligheter att snabbt få igång för arbetslivet väsentliga projekt. Arbetsmedicinska institutet ser det som en väsentlig uppgift att påta sig rollen som initierande och samordnande instans när det gäller att utveckla de sambandslinjer som bör tillskapas mellan olika forskargrupper inför en framtid med avsevärt högre aktivitet inom detta tvärvetenskapliga forskningsfält.

Arbetsmiljöutredningen instämmer i att forskningen bör vara praktiskt inriktad och omfatta även uppföljande av forskningsresultat i industrin. Därvid erinras om den forskningspotential som, förutom hos arbetsmedicinska institutet, finns hos de tekniska högskolorna, försvarets forskningsanstalt, statens provningsanstalt och de medicinska fakulteterna m. fl. institutioner.

Arbetarskyddsstyrelsen förutsätter att även sådan teknisk forskning, som är direkt inriktad på förebyggande skyddsåtgärder tillgodoses. Som exempel nämner styrelsen styranordningar inom processindustrin och

utformning av maskiner och verktyg för att motverka buller och vibrationer.

Statens institut för folkhälsan understryker angelägenheten av att en betydande del av de avsedda medlen verkligen anvisas till stöd åt forskningen inom det arbetsvetenskapliga området. Tillskapandet av resurser för arbetsmedicinsk forskning kan också få stor betydelse för den verksamhet folkhälsoinstitutet har att bedriva, eftersom den arbetsmedicinska forskningen i många avseenden är närbesläktad med forskningen inom folkhälsoinstitutets område. Samtidigt leder förbättrade resurser till att sakkunskap inom folkhälsoinstitutet i ökad omfattning kopplas in på problem av relevans för arbetsvetenskapen.

SACO anför att den arbetsmedicinska forskning som skall finansieras genom arbetarskyddsbidraget bör samordnas med övriga forskningsresurser. För att få till stånd en total planering av den arbetsmedicinska forskningen bör enligt *SACO* ett nära samarbete etableras med de medicinska forskningsråden.

I fråga om bidragets användning för utbildningsändamål finner *LO* det angeläget med stöd åt fort- och vidareutbildning av dem som är engagerade inom företagshälsovården. Ett område som enligt *LO* kräver särskild uppmärksamhet och stimulans är skyddsombudens utbildning såväl i vad avser grundutbildning som fortbildning. *LO* anser att det är av väsentlig betydelse att också en kvalificerad skyddsombudsutbildning snarast kommer till stånd, förslagsvis i arbetsmedicinska institutets regi.

Enligt *SACO* är det särskilt angeläget att arbetarskyddsbidraget används för att få till stånd en intensifierad fortbildning för samtliga personalkategorier inom företagshälsovården. Beträffande utbildningen av skyddsombud kan dock enligt *SACO*'s mening utredningens förslag skapa oklarhet inom företagen. Många företag har under senare år börjat bekosta utbildning av sina skyddsombud. Om utredningens förslag genomförs, finns det risk för att dessa företag kommer att upphöra med sin grundutbildning. *SACO* anser därför att denna fråga bör ytterligare övervägas och diskuteras med berörda parter innan slutlig ställning tas.

Arbetarskyddsstyrelsen delar utredningens uppfattning att grundläggande teoretisk utbildning av företagsläkare, företagssköterskor, skyddsingenjörer och andra tekniker inom företagshälsovården skall finansieras på annat sätt än genom arbetarskyddsavgiften.

En annan åsikt redovisas av *socialstyrelsen*, som anser att kostnaderna för den teoretiska vidareutbildningen av blivande företagsläkare m. fl. bör finansieras genom arbetarskyddsavgiften, varvid enligt styrelsens mening i begreppet kostnader skall inräknas även studiefinansiella förmåner under de teoretiska utbildningsavsnitten.

När det gäller upplysning och information finns enligt *LO* ett stort fält att bearbeta. Detta kan ske genom opinionsbildande kampanjer och

genom information i skolor, massmedia etc. Inte minst viktigt är att olika organ som regelmässigt arbetar med information och utbildning får ekonomiska resurser via arbetarskyddsbidraget. Sådana organ är Arbetarskyddsnämnden, Föreningen för arbetarskydd, Jordbrukets skyddspropaganda och andra liknande organ som finns inom skilda branscher.

SAF erinrar om att det finns branscher som redan nu har väletablerade arbetarskyddsinstitutioner som bedriver forsknings- och utvecklingsarbete samt informations- och upplysningsverksamhet i syfte att minska yrkesskaderiskerna och förbättra arbetsmiljön. Bl. a. finns inom byggnads- och anläggningsindustrin en särskild organisation, nämligen Byggnadsindustrins stiftelse för arbetarskydd och företagshälsövård (Bygghälsan). Föreningen anser det naturligt att institutioner av denna typ utan mera ingående prövning kan bli tillerkända sin »branschandel» av de medel som inflyter genom det av utredningen föreslagna bidraget.

RLF och *Sveriges lantbruksförbund* förutsätter att vid medelstilldelningen hänsyn tas till att upplysning och utbildning i arbetarskyddsfrågor inom jordbruk och skogsbruk drar jämförelsevis höga kostnader på grund av att arbetsplatserna oftast är små och starkt spridda.

Enligt utredningens förslag skall avgiften för arbetsgivarna svara mot det årliga medelsbehovet för arbetarskyddsändamål. Utredningens uppskattning av medelsbehovet till f. n. ca 20 milj. kr. per år lämnar flertalet remissinstanser utan erinran.

Statskontoret anmärker dock att det är svårt att på grundval av betänkandet bedöma vilka medel som behövs för att på ett ändamålsenligt sätt främja arbetarskyddet. Förnyad ställning bör därför tas till bidragets storlek när resultatet av arbetsmiljöutredningens arbete föreligger samt när praktiska erfarenheter vunnits av möjligheterna att stödja forskningen på området och en ingående analys skett av utbildnings- och informationsbehoven. Statskontoret betonar vikten av att finansierade projekt följs upp och analyseras med hänsyn bl. a. till förväntad effekt.

TCO anser att forskning och utbildning i skyddsfrågor i vart fall på längre sikt torde bli underdimensionerade även med ett avgiftsuttag som svarar mot totalt ca 20 milj. kr. om året.

Utredningens förslag att avgiften för arbetarskyddsändamål skall kopplas samman med försäkringsavgiften har enligt *riksförsäkringsverket* inte övertygande skäl för sig. Lämpligare är enligt verket att arbetarskyddsavgiften bestäms i direkt relation till avgiftsunderlagen och sålunda får karaktären av en fristående avgift.

Också *arbetarskyddsstyrelsen* ifrågasätter den föreslagna sammankopplingen. Styrelsen framhåller att arbetarskyddsavgiften är avsedd att täcka ett betydligt vidare fält än det som täcks av yrkesskadeförsäkringslagen. Det kunde därför vara rimligt med helt skilda författningar.

Med en sådan ordning skulle inga komplikationer behöva uppstå vid en eventuell integrering mellan yrkesskadeförsäkringen och den allmänna försäkringen.

Utredningen föreslår att inflytande arbetarskyddsmedel skall sammanföras i en särskild fond, som i vissa avseenden handhas av riksförsäkringsverket. Dessutom inrättas en särskild styrelse – ett statligt råd – med uppgift att bestämma om medlens användning och fördelning. Flertalet remissinstanser har inga invändningar häremot. I två remissyttranden ifrågasätts emellertid en annan ordning.

Riksförsäkringsverket anser att arbetarskyddsavgiften i flera avseenden kommer att uppvisa likheter med byggnadsforskningsavgiften, som beräknas, debiteras och uppbärs av verket och därefter ingår till en för ändamålet bildad fond. Verket erinrar om att verket inte förvaltar denna fond och inte heller för dess räkenskaper eller verkställer utbetalningar från denna. Enligt verket bör närmast arbetarskyddsstyrelsen vara huvudman för en arbetarskyddsfond.

Statskontoret anser sig inte kunna biträda förslaget om att inrätta ett statligt råd. Alternativa organisatoriska lösningar till rådet borde ha presenterats. Det kan ifrågasättas om inte en smidigare och effektivare administration skulle kunna uppnås om det föreslagna rådets uppgifter läggs på arbetarskyddsstyrelsen. En särskild nämnd inom arbetarskyddsstyrelsen skulle kunna tillgodose önskemålet om speciell sakkunskap i samband med bidragsgivningen.

Arbetarskyddsstyrelsen anser för sin del att utredningens förslag är ägnat att underlätta det administrativa förfarandet.

Det föreslagna rådets sammansättning kommenteras i åtskilliga yttranden.

LO och *SAF* finner den föreslagna sammansättningen tillfredsställande.

TCO och *SACO* godtar däremot inte förslaget utan ställer var för sin del krav på representation i rådet.

Svenska landstingsförbundet och *Svenska kommunförbundet* anser att starka skäl talar för att i rådet även ingår representant för landstingskommuner och primärkommuner såsom företrädare för det betydande kommunala arbetsgivarområdet.

Enligt *socialstyrelsen* bör också socialstyrelsen vara representerad i rådet. Detta anses motiverat bl. a. av styrelsens uppgift som tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvården samt socialvården. Som ett ytterligare skäl anförs att företagshälsovården bör vara samordnad med samhällets offentliga hälso- och sjukvårdsorganisation.

Universitetskanslersämbetet anser att styrelscorganet med den sammansättning som utredningen föreslår torde ha speciella förutsättningar att avgöra valet av forskningsprojekt utifrån samhällets behov. Ämbetet förutsätter emellertid att behov kommer att föreligga av att i någon

form knyta ett organ med rådgivande funktion till styrelsen. Inom ett sådant rådgivande organ bör plats beredas för bl. a. företrädare för statens råd för samhällsforskning, statens medicinska forskningsråd, styrelsen för teknisk utveckling samt närmast berörd universitetsforskning.

Departementschefen

Inledning

Yrkesskadeförsäkringen finansieras i huvudsak genom arbetsgivaravgifter, som beräknas enligt s. k. kapitaltäckningsmetod. Beräkningssystemet innebär att de premier som inflyter för ett visst år skall täcka försäkringens utgifter för de yrkesskador som inträffat just det året. Premieintäkterna måste således förslå även till de avsättningar som behövs för framtida livränteutbetalningar på grund av de inträffade skadorna.

Genom att tillämpa kapitaltäckningssystemet fixeras medelstillgången för ett skadefall vid vad som svarar mot de förmåner som nominellt fastställs det år fonderingen för skadefallet görs. Rättigheterna på grund av försäkringen saknar således i princip värdebeständighet. För att ge värdebeständiga förmåner krävs tillskott av medel, t. ex. genom ytterligare utdebiteringar från arbetsgivarna. Beslut om tillskott fattades senast av 1967 års riksdag (prop. 1967: 147, 2LU 1967: 68). I enlighet härmed uttas av arbetsgivarna särskilda avgiftstillägg för uppräknings och förstärkning av äldre livräntor samt för värdesäkring av såväl äldre som nyare livräntor.

De förbättringar som enligt vad nyss sagts beslöts i yrkesskadeförsäkringen år 1967 tillgodosåg de mest angelägna reformbehoven. I fråga om metoderna för yrkesskadeförsäkringens finansiering vidtogs däremot inga väsentliga förändringar. I den lagrådsremiss som låg till grund för prop. 1967: 147 anförde jag att fördelar och nackdelar med olika avgiftssystem borde utredas närmare innan man tog ställning till en förändring i nämnda hänseende. En särskild utredningsman tillkallades för att verkställa den åsyftade utredningen. Denne fick till uppgift att pröva också vissa andra närliggande spørsmål, nämligen dels frågan om att ta ut en särskild avgift för arbetarskyddsändamål i samband med avgiften för yrkesskadeförsäkringen och dels frågan hur yrkesskadestatistiken i framtiden bör utformas och vilken myndighet som bör svara för statistikproduktionen.

Utredningens nu föreliggande betänkande innefattar förslag rörande yrkesskadeförsäkringens finansiering och om en avgift för arbetarskyddsändamål. Dessa frågor kan enligt utredningen lösas för sig i en första etapp. Till frågorna beträffande yrkesskadestatistiken avser utred-

ningen att återkomma senare. Utredningen anser att nuvarande ordning i fråga om yrkesskadestatistiken kan behållas till dess statistikfrågorna får sin lösning i ett senare sammanhang.

I anslutning till vad jag här nämnt vill jag erinra om att jag – såsom redan framhållits i 1971 års statsverksproposition (bil. 7 s. 21) – har för avsikt att begära bemyndigande att tillsätta en utredning med uppgift att se över yrkesskadeförsäkringens förmåner. Denna utredning skall dessutom lägga fram förslag om överflyttning av handläggningen av yrkesskadeärendena i första instans från riks-försäkringsverket till de allmänna försäkringskassorna.

Finansieringen av yrkesskadeförsäkringen

När det gäller finansieringen av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen föreslår utredningen att det traditionella kapitaltäckningssystemet skall överges till förmån för ett fördelningssystem. Den principiella innebörden av fördelningsmetodiken är att kostnaderna för de försäkringsersättningar som utgetts under visst år skall fördelas mellan de arbetsgivare som är verksamma under året, oavsett om de skador som föranlett kostnaderna inträffat under samma år eller tidigare. Bortsett från den reserv, som kan behövas för att möta tillfälliga ojämnheter i belastningen på försäkringens ekonomi, fordrar fördelningsmetoden i och för sig inte någon fondbildning.

Att den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen bygger på kapitaltäckningssystemet sammanhänger med att det i försäkringen länge funnits vissa inslag av frivillighet. Det längst kvarstående draget av frivillighet har varit rätten för arbetsgivarna att välja mellan riks-försäkringsverket och något av de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen såsom försäkringsgivare. Denna valmöjlighet har numera upphört. Efter utgången av år 1968 meddelar socialförsäkringsbolagen inte längre yrkesskadeförsäkring och senast år 1973 skall deras försäkringsstock ha förts över på riks-försäkringsverket. Därigenom har, såsom framhållits av utredningen, huvudmotivet för bibehållande av kapitaltäckningssystemet bortfallit.

Fördelningsmetoden ligger till grund för den allmänna tilläggspensioneringens finansiering. Ett väsentligt skäl till att denna metod valdes var att man därigenom kunde tillgodose kravet på värdebeständighet hos utgående förmåner. Detta motiv gäller naturligtvis i lika mån när man skall avgöra i vilken ordning yrkesskadeförsäkringen skall finansieras. Belysande är att kapitaltäckningssystemet inte tillämpas renodlat inom yrkesskadeförsäkringen i dag. Kostnaderna för förhöjning och värdesäkring av yrkesskadelivräntor enligt YFL eller dess föregångare tas nämligen ut av varje års arbetsgivare enligt fördelningsmetod. Ett ytterligare betydelsefullt skäl som talar till förmån för fördelningssystemet är, som påpekats i LO:s remissyttrande, att detta system skapar möj-

ligheter att anpassa utgående livräntor efter höjningen av den allmänna standarden i samhället. En övergång till fördelningsmetodik har f. ö. också den fördelen att särskilda försäkringstekniska grunder för beräkning av yrkesskadelivräntornas kapitalvärden – det gäller här antaganden för framtiden rörande dödlighet, kapitalförräntning m. m. – i princip inte behöver fastställas.

Mot bakgrunden av det anförda är jag i likhet med remissinstanserna beredd att godta utredningens förslag om att finansieringen av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen i fortsättningen skall ske enligt fördelningsmetod. Övergången till det nya systemet bör emellertid inte ske oförmedlat. Som utredningen påvisat skulle en omedelbar tillämpning av ett strikt fördelningssystem innebära att avgifterna i initialskedet skulle bli obetydliga och att de därefter skulle stiga successivt till dess ett jämviktsläge skulle uppnås långt fram i tiden på en nivå som ligger avsevärt över avgiftsnivån enligt kapitaltäckningssystemet. Jag delar utredningens uppfattning att det inte är lämpligt att försäkringens finansiering skjuts på framtiden i sådan utsträckning.

Enligt utredningen kan i inledningsskedet en viss sänkning av den nuvarande genomsnittliga avgiftsnivån vara motiverad. För egen del är jag emellertid inte benägen att förorda en sådan sänkning. I stället bör man enligt min mening sträva efter en från avgiftssynpunkt i det närmaste jämn övergång. Härigenom behöver inte försäkringens fonder minska i samma mån som utredningen avsett i samband med att de tas i anspråk för försäkringens förpliktelser på grund av skadefall som inträffat före övergången. Avgiftsuppräknningar i framtiden kan därmed också begränsas. Till de närmare detaljerna i fråga om storleken av avgiftsuttaget skall jag senare återkomma.

Premien för yrkesskadeförsäkring skall enligt uttrycklig bestämmelse i YFL avvägas efter en försäkringsteknisk prövning av den ekonomiska risk som försäkringen avser. Därvid skall beaktas arbetets farlighet i allmänhet och de särskilda förhållanden under vilka det bedrivs. Bestämmelsen tillämpas i första hand så, att avgiften – på sätt närmare beskrivits i avsnittet om gällande ordning – gjorts beroende av vilken näringsgren arbetsgivarens verksamhet tillhör. Kravet på hänsyn till de särskilda förhållanden arbetet bedrivs under tillgodoses genom s. k. specialtarifiering, dvs. arbetsgivaren kan på grund av särskilda omständigheter få en premiesats, som avviker från vad som gäller för näringsgrenen i övrigt.

Av övergången till fördelningssystem för försäkringens finansiering följer inte nödvändigtvis att riskgraderingen vid premiesättningen skall upphöra. Utredningen har emellertid stannat för att en ordning med enhetlig premiesats bör införas. Utredningen har enligt min mening anfört goda skäl för sin ståndpunkt. Jag skall här beröra de viktigaste.

Utredningen för fram uppfattningen att de olika grenarna av näringslivet är så pass beroende av varandra i skilda hänseenden att höga kostnader för yrkesskador inom en viss näringsgren mycket väl kan delas av en större krets avgiftspliktiga än vad som är fallet för närvarande. Invändningar mot detta synsätt har anförts av en remissinstans, Svenska bankföreningen, som i stället hävdar den företagsekonomiska principen att varje verksamhet skall bära de kostnader som är att hänföra till just den verksamheten.

För egen del har jag inte något att erinra mot den tankegång som utredningen gör sig till tolk för. Jag vill inskjuta att utredningen uppenbart inte menar att man kan helt bortse från rättvisesynpunkter i förvarande sammanhang. Utrymmet för rent företagsekonomiska överväganden av den art som bankföreningen tagit upp bör däremot enligt min mening vara rätt begränsat. Man får komma ihåg att avgifterna för yrkesskadeförsäkringen bara utgör en liten del av arbetsgivarnas totala avgifter till socialförsäkringen. Som belyses i det följande förhåller det sig dessutom så, att nuvarande differentieringssystem inte leder till att yrkesskadekostnaderna fördelas på ett sätt som för den enskilde arbetsgivaren eller ens i genomsnitt för en enskild näringsgren ger ett adekvat uttryck för den risk som försäkringen avser.

En avgiftsberäkning som grundar sig på klassificering av arbetsgivarnas verksamhet enbart efter näringsgren är naturligtvis långt ifrån något finstämt medel för att nå fram till en fördelning av yrkesskadekostnaderna efter riskförhållandena i arbetet. Hänsyn tas således inte till att yrkesskaderisken inom en näringsgren kan variera mellan olika företag och olika slags arbeten, utan arbetsgivaren får erlagga avgift efter den genomsnittliga risken inom näringsgrenen. Klassificeringssystemet har vidare efter hand förenklats genom att antalet indelningsgrupper skurits ned starkt. Schemat tillämpas dessutom numera, efter en omläggning av debiteringssystemet inom riks-försäkringsverket, på ett i viss mån schablonmässigt sätt, i det att en arbetsgivares hela verksamhet i regel betraktas som en enhet och hänförs till den näringsgren som svarar mot den huvudsakliga inriktningen av verksamheten. Utredningens konstaterande, att riskgraderingen i sitt nuvarande skick är ofullständig är uppenbarligen befogat.

Likaså med rätta har utredningen åberopat att den samordning som råder mellan yrkesskadeförsäkringen och sjukförsäkringen innebär att den helt övervägande delen av yrkesskadefallen slutregleras inom sjukförsäkringens ram. Kostnaderna för dessa fall finansieras således genom sjukförsäkringsavgifterna, som inte är riskgraderade. Utredningen har också framhållit att en tidigare förefintlig grund för ett differentierat premiesystem har undanröjts i och med att det inte längre förekommer någon konkurrens mellan olika försäkringsinrättningar för yrkesskadeförsäkring.

Den nuvarande riskgraderingens värde från arbetarskyddssynpunkt är av naturliga skäl svårt att mäta. Bestickande ter sig utredningens uttalande att det närmast är möjligheterna till premienedsättning på grund av specialtarifieringen – som numera utnyttjas i ringa omfattning – som kan ha en stimulerande effekt på det förebyggande arbetarskyddet. Oavsett om detta är riktigt eller inte torde det knappast finnas skäl att anta att sloandet av premiedifferentieringen får till följd att företagen slår av på sina ambitioner att åstadkomma ett fullgott arbetarskydd. Under alla omständigheter är det genom andra insatser som en förstärkning av arbetarskyddet måste genomföras, och jag vill då bl. a. peka på det förslag som jag i det följande lägger fram om bidrag från arbetsgivarernas sida till ökade insatser på arbetsmiljöområdet.

Framhållas bör också att enligt vad utredningen funnit den omfördelning av premieuttaget, som följer av en övergång till enhetspremier, inte innebär några stora avgiftshöjningar för de allra flesta mindre företag som får en uppjustering av avgiften.

Av det anförda framgår att jag ansluter mig till förslaget om att avskaffa riskgraderingen. Detta innebär att försäkringsavgiftens storlek blir beroende bara av arbetsgivarens kostnad för löner o. d. (avgiftsun-derlaget) samt den enhetliga procentsatsen för avgiftsuttaget. Härigenom skapas också möjlighet att väsentligt förenkla arbetet med debitering och uppbörd av olika arbetsgivaravgifter till socialförsäkringen. Jag vill i detta sammanhang nämna att avsikten är att riksförsäkringsverket skall få i uppdrag att lägga fram förslag om överflyttning av avgiftsdebitering m. m. från riksförsäkringsverket till de lokala skattemyndigheterna.

F. n. kan arbetsgivare på grund av egen utfästelse att vid yrkesskada utge ersättning som svarar mot gottgörelsen enligt YFL – s. k. självrisk – befrias helt eller delvis från skyldighet att erlägga försäkringsavgift. Enligt utredningen är det inte förenligt med en övergång till fördelningsmetod för försäkringens finansiering att behålla denna ordning. Utredningen föreslår därför att självrisksystemet avskaffas. För egen del instämmer jag i utredningens förslag. Därvid vill jag särskilt betona vikten av att då fördelningsmetoden införs det arbetsgivarkollektiv, som skall svara för avgifterna till försäkringen, blir så stort och stabilt som möjligt.

Innebörden av förslaget i denna del är att inga nya medgivanden om sådana särskilda försäkringsvillkor som självrisken avser kommer att lämnas och att löpande medgivanden sägs upp. Som utredningen föreslagit bör arbetsgivare få möjlighet att på riksförsäkringsverket överlåta betalningsansvaret för livräntor som arbetsgivaren alltså har att betala på grund av tidigare självriskåtaganden. Vederlaget för verkets övertagande av betalningsansvaret utgörs av kapitalvärdet av livräntorna, vilket arbetsgivaren således skall betala till verket.

Under remissbehandlingen har från kommunalt håll anförts önskemål om möjlighet för de kommuner, som fortfarande under en övergångstid kommer att vara skyldiga att erlagga självrisklivräntor, att komma överens med riks försäkringsverket om att livränteutbetalningarna skall ske genom verkets försorg. En sådan ordning anser jag praktiskt lämplig såväl när det gäller kommuner som beträffande andra arbetsgivare med kvarstående självriskförpliktelser. Varken nuvarande lagstiftning eller den lagstiftning som utredningen föreslår lägger hinder i vägen för överenskommelser av den art som åsyftas. Redan i dag finns en del kommuner och större företag som har avtal med riks försäkringsverket om utbetalning genom verkets försorg av självrisklivräntor. Enligt vad jag inhämtat är verket villigt att träffa överenskommelser om att verket skall ta på sig uppgifterna i samband med utbetalning av självrisklivräntor. Självfallet kan dessa överenskommelser behöva ta sikte också på en reglering av sådana frågor som säkerhet och räntegottgörelse för belopp som verket åtar sig att betala ut.

Som bidrag till omkostnaderna för försäkringsrådets och riks försäkringsverkets verksamhet skall enligt YFL i dess nuvarande lydelse för varje försäkring erläggas en tilläggsavgift motsvarande 5 % av grundavgiften för försäkringen. Övriga omkostnader för de nämnda myndigheternas verksamhet bestrids av statsverket.

Utredningen har inte ansett det lämpligt att efter övergång till fördelningsmetod för försäkringens finansiering behålla systemet med ett procentuellt påslag på grundavgiften. I stället har utredningen föreslagit att förvaltningskostnaderna skall inräknas bland de övriga kostnader som skall finansieras med en enhetlig arbetsgivaravgift. Därvid förutsätts att försäkringsavgiften skall täcka samma slags förvaltningskostnader som nu finansieras genom tilläggsavgiften.

Nuvarande tilläggsavgifter inbringar ca 8 milj. kr. per år, vilket motsvarar 75 à 80 % av de förvaltningskostnader, som avser yrkesskade försäkring av annan arbetstagare än sådan som är i statens tjänst. Enligt utredningen bör dessa förvaltningskostnader i sin helhet avgiftsfinansieras och således inkalkyleras vid avgiftsberäkningen. Ersättning för förvaltningskostnaderna föreslås utgå från den fond, till vilken yrkesskade försäkringsavgifterna flyter in.

Utredningens förslag om i princip full avgiftstäckning av de förvaltningskostnader som det här gäller har genomgående godtagits av remissinstanserna. Den metod som föreslagits för beräkning av avgiftsbehovet för förvaltningskostnadsändamål har emellertid i remissyttrandet från riks försäkringsverket kritiserats som besvärlig och administrativt tyngande. Enligt verket bör försäkringens ersättning till staten för förvaltningskostnader bestämmas som en andel av yrkesskadeavgiften och som hittills inflyta på vederbörande inkomstitel.

I likhet med utredningen anser jag att man bör undvika konstruktionen med en särskild tilläggsavgift för förvaltningskostnadsändamål. Förvaltningskostnaderna bör ingå bland övriga kostnader som skall finansieras genom den enhetliga arbetsgivaravgiften till försäkringen. Därvid bör principen vara att omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsverkets verksamhet, såvitt avser obligatorisk försäkring av annan arbetstagare än sådan som är i statens tjänst, skall täckas fullt ut. Jag har emellertid förståelse för önskemålet från riksförsäkringsverket om administrativ förenkling, som främst torde ta sikte på de beräkningar som kan krävas för att urskilja de kostnader hos försäkringsrådet och riksförsäkringsverket som skall täckas av försäkringen. Dessa beräkningar kan uppenbarligen inte göras med exakthet. En viss schablonisering måste tillgripas vid uppskattningen av yrkesskadeförsäkringens andel av de båda myndigheternas totala kostnader. Som framgår av det följande kommer jag att föreslå att procentsatsen för avgiftsuttaget till försäkringen skall fastställas för i regel fem år i sänder i en särskild lag. I denna lag kan lämpligen också anges hur stor andel av avgiften till försäkringen som under perioden skall anses belöpa på förvaltningskostnader. Med denna ordning behöver beräkning av kostnaderna inte göras mer än i regel vart femte år. Ersättningen för förvaltningskostnaderna bör via yrkesskadeförsäkringsfonden tillföras vederbörande inkomsttitel på riksstaten.

Beträffande finansieringen av den frivilliga yrkesskadeförsäkringen föreslår utredningen inga genomgripande förändringar. Den frivilliga försäkringen anses alltjämt bära bygga på kapitaltäckningssystemet. Denna försäkringsform förutsätter också en riskgraderad premiesättning. I sistnämnda hänseende erinrar utredningen om att möjligheterna till differentiering efter skaderisk begränsas genom att den nuvarande näringsgrensvis upplagda kostnadsstatistiken kommer att upphöra som en följd av övergången till enhetlig premiesättning för den obligatoriska försäkringens del. Denna svårighet kan enligt utredningen undgås genom att riksförsäkringsverket minskar antalet riskklasser och reducerar spännvidden i premiesättningen.

Utredningen föreslår att den frivilliga försäkringen, som f. n. bidrar genom tilläggsavgift på samma sätt som den obligatoriska försäkringen till försäkringsrådets och riksförsäkringsverkets kostnader, i princip helt svarar för sina förvaltningskostnader. Den premiehöjande effekten av heltäckningsprincipens införande bör enligt utredningen begränsas genom det föreliggande sparmomentet i försäkringen samt genom en viss nedskrivning av förvaltningskostnaderna under övergångstiden. Utredningen föreslår också att den frivilliga försäkringens tillgångar avskiljs från den nuvarande yrkesskadeförsäkringsfondens övriga tillgångar och tillförs en särskild fond för frivillig yrkesskadeförsäkring.

Vad sålunda föreslagits för den frivilliga yrkesskadeförsäkringens del har i huvudsak godtagits av remissinstanserna. Jag finner den föreslagna ordningen följdriktig och förordar att den genomförs.

Arbetsgivaravgift för arbetarskyddet

Mellan yrkesskadeförsäkring och arbetarskydd finns ett naturligt och nära samband. Åtgärder på arbetarskyddets område kan, i vart fall om de är tillräckligt vittgående, beräknas få en klart märkbar effekt också på yrkesskadeförsäkringens fält i form av en minskning av yrkesskadornas antal och svårighetsgrad samt en reduktion av försäkringens kostnader. I enlighet med denna tankegång har genom bestämmelser i reglementet angående förvaltningen av riks-försäkringsverkets fonder införts möjlighet för Kungl. Maj:t att besluta att viss mindre del av yrkesskadeförsäkringsfonden tas i anspråk för att bekosta åtgärder inom det förebyggande arbetarskyddet. Med stöd av detta bemyndigande har Kungl. Maj:t vid skilda tillfällen ställt medel till förfogande för olika arbetarskyddsändamål. Under år 1970 beviljades bidrag ur fonden med sammanlagt 782 000 kr.

Under remissbehandlingen av yrkesskadeutredningens betänkande (SOU 1966: 54) förde LO fram tanken på en omläggning och utvidgning av stödet till arbetarskyddet genom en särskild arbetarskyddsavgift, som skulle tas ut av arbetsgivarna över socialförsäkringen. Detta uppslag bedömde jag i prop. 1967: 147 vara värt att prövas närmare i samband med den tillämnade utredningen om bl. a. avgiftsfrågorna avseende yrkesskadeförsäkringen. Utredningen har nu föreslagit att det genom en arbetsgivaravgift, som tas ut i anslutning till yrkesskadeförsäkringsavgiften, skall skapas ökade möjligheter att lämna ekonomiskt bidrag till åtgärder ägnade att förebygga yrkesskador och annan av arbetsmiljön betingad ohälsa.

I huvudsak innebär utredningens förslag att arbetsgivarna samtidigt med att de varje år erlägger premier för själva yrkesskadeförsäkringen skall betala ett bidrag, som är avpassat efter det beräknade årliga behovet av medel för forskning, utbildning och information på arbetsmiljöområdet. Med hänsyn till bidragets skadeförebyggande syfte föreslås att bidraget tillsammans med avgiften till själva yrkesskadeförsäkringen bildar en gemensam avgift, benämnd yrkesskadeavgift. Bidraget avses utgöra en i särskild ordning bestämd andel av yrkesskadeavgiften och överföras till en särskild fond under förvaltning av ett nyinrättat statligt organ. Utredningen beräknar att det medelsbehov som skall tillgodoses genom arbetsgivarbidraget uppgår till omkring 20 milj. kr. per år.

I likhet med utredningen och många remissinstanser vill jag starkt stryka under att det finns ett stort behov av ökade resurser för åtgärder in-

om arbetsmiljöns område. Bl. a. hänger detta samman med att ett vidgat synsätt alltmer trängt igenom när det gäller arbetarskyddets ansvar för arbetstagarnas hälsosituation. Under senare år har betydande samhällsliga satsningar gjorts i syfte att begränsa hälsoriskerna i arbetslivet. Bl. a. har de statliga arbetarskyddsorganens resurser förstärkts och en genomgripande översyn av arbetarskyddslagstiftningen pågår. Mycket återstår emellertid innan man har uppfyllt de anspråk som med fog kan ställas i fråga om insatser för en god arbetsmiljö. Inte minst viktigt är att stor uppmärksamhet ägnas åt åtgärder, som kan förebygga yrkessjukdomar och annan ohälsa som har samband med förhållandena på arbetsplatserna. I detta hänseende framstår behoven av utökad forskning och utbildning samt förbättrad information i arbetsmiljöfrågor som särskilt påtagliga. Jag har den uppfattningen att kostnaderna för insatser för att förebygga ohälsa i arbetet är att betrakta som ett slags produktionskostnader. I konsekvens därmed finner jag det också naturligt att ökade arbetarskyddsinsatser finansieras genom avgifter från arbetsgivarna. Jag vill därför förorda en reform med den huvudinriktning som utredningen föreslagit.

Som utredningen framhållit bör syftet med reformen vara att motverka uppkomsten av yrkesskador och annan av arbetsmiljön betingad ohälsa samt dessutom att få till stånd en förbättrad arbetsmiljö genom vilken arbetstagarnas hälsa och säkerhet kommer att främjas. För förverkligandet av denna målsättning har de offentliga organen på området, arbetarskyddsverket och arbetsmedicinska institutet, en central betydelse. Dessa organ är under successiv utbyggnad. Jag vill här peka på den fortsatta förstärkning av arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen som föreslås i årets statsverksproposition. För arbetsmedicinska institutets del kommer senare denna dag att anmälas förslag om en särskild proposition angående bl. a. institutets utbildningsverksamhet för läkare, skyddsingenjörer och sjuksköterskor inom företagshälsovården. Jag kommer därvid att förorda en väsentligt utökad medelsanvisning för institutets verksamhet. Ytterligare förstärkningar av de offentliga arbetarskyddsorganen kommer emellertid att bli nödvändiga om dessa organ skall kunna fylla sina viktiga funktioner. Bl. a. kan erinras om de nya krav på insatser som arbetsmiljöutredningens förslag kan komma att leda till. Enligt min mening bör även kostnaderna för arbetarskyddsverkets och arbetsmedicinska institutets verksamhet ses som ett slags produktionskostnader. Det finns därför skäl att också dessa kostnader i varje fall till en del finansieras genom bidrag från arbetsgivarna. Mot bakgrunden av vad jag nu anfört bör utredningens förslag om arbetsgivarbidrag till arbetarskyddet utsträckas till att innefatta även ett visst bidrag till statens kostnader för arbetarskyddsstyrelsens, yrkesinspektionens och arbetsmedicinska institutets verksamhet, varigenom den fortsatta utbyggnaden av denna verksamhet underlättas.

Jag förordar därför, att det av utredningen föreslagna arbetsgivarbidraget för arbetarskydd utökas och ges formen av en särskild arbetarskyddsavgift. Medel motsvarande den del av arbetarskyddsavgiften som utgör bidrag till kostnaderna för arbetarskyddsverkets och arbetsmedicinska institutets verksamhet bör tillföras vederbörande inkomsttel på rikstatsen. I övrigt bör arbetarskyddsavgiften i enlighet med utredningens förslag föras över till en nybildad särskild arbetarskyddsfond.

Som en principiell utgångspunkt när det gäller att bestämma vilka verksamheter inom forskning, utbildning och upplysning rörande arbetsmiljöfrågorna som skall stödjas från arbetarskyddsfonden har utredningen angett, att uppgifter som ligger inom olika myndigheters och institutioners ordinarie verksamhet inte bör komma i fråga för medelstildelning. Sådan verksamhet bör enligt utredningen ha kostnadstäckning i vanlig ordning. Mot bakgrund av den utvidgning av arbetsgivaravgiftens omfattning som jag förordat kan jag ansluta mig till utredningens uttalande. I detta sammanhang vill jag understryka att fonden självfallet inte syftar till att avlösa de arbetarskyddsinsatser som hittills bekostats av staten, enskilda företag eller på annat sätt. Den skall i stället utgöra grunden för en reell ökning av resurserna för en förbättrad arbetsmiljö.

Utredningen har dragit upp vissa närmare riktlinjer för hur de medel som inflyter till arbetarskyddsfonden skall användas inom de olika aktiviteterna forskning, utbildning och upplysning. Dessa synpunkter, som jag har redovisat i redogörelsen för utredningens betänkande, har nästan utan undantag godtagits av remissinstanserna. Jag kan också i allt väsentligt instämma i vad utredningen här har anfört.

När det gäller medelstildelningen ur fonden vill jag dock ta upp två uttalanden under remissbehandlingen. SAF har anfört att institutioner som Byggnadsindustrins stiftelse för arbetarskydd och företagshälsövård (Bygghälsan) utan mera ingående prövning bör kunna bli tillerkända sin branschandel av de medel som inflyter till fonden. Jag har ingen erinran mot att organisationer av den typ som Bygghälsan representerar kommer i fråga för medelstildelning från fonden. Däremot anser jag inte att fördelningen av fondmedel lämpligen bör ske utifrån principen att varje bransch inom näringslivet får viss andel av det totalbelopp som skall delas ut. Det andra uttalandet som jag åsyftar kommer från SACO, som har framhållit att utredningens åsikt att även grundutbildning av skyddsombud bör innefattas bland de verksamheter, som kan få medelstildelning, kan skapa oklarhet med hänsyn till att många företag på senare år börjat bekosta utbildning av sina skyddsombud. Risk skulle finnas för att dessa företag upphör med sin grundutbildning av skyddsombud. För egen del gör jag liksom utredningen den bedömningen, att utbildningen av skyddsombud är en synnerligen angelägen och vittomfattande uppgift som kräver stora insatser. För att få till stånd

en så bred utbildningsbas som möjligt synes det nödvändigt att såväl grundutbildning som kontinuerlig vidareutbildning för skyddsombud initieras och stöds genom arbetarskyddsfonden. Intresset av att den verksamhet för utbildning av skyddsombud, som redan nu förekommer bl. a. hos en del arbetsgivare och genom arbetstagarnas fackliga organisationer, inte avbryts utan i stället stimuleras bör därför beaktas i samband med medelstildelningen.

Storleken av den årliga arbetsgivaravgiften till arbetarskyddsfonden bör som utredningen funnit avpassas efter det beräknade årliga behovet av medel för de ändamål som fonden skall tillgodose. I likhet med remissinstanserna ansluter jag mig till utredningens förslag att arbetsgivaravgiften till arbetarskyddsfonden nu fastställs till 0,03 % av avgiftsunderlaget för yrkesskadeförsäkringen, vilket f. n. kan beräknas ge drygt 20 milj. kr. per år. Arbetsgivaravgiften till arbetarskyddsverkets och arbetsmedicinska institutets verksamhet anser jag f. n. bör utgöra 0,02 % av avgiftsunderlaget. Den sammanlagda arbetarskyddsavgiften kommer således att utgöra 0,05 % av avgiftsunderlaget.

Jag har redan uttalat mig för bildandet av den särskilda fonden för forskning, utbildning och upplysning på arbetsmiljöområdet. Det återstår att beröra hur fondmedlen skall förvaltas. Utredningens förslag går ut på att en särskild styrelse inrättas, som skall ha till uppgift att bestämma om fondmedlens användning och fördelning. Förvaltningsbestyren i övrigt avses ankomma på riksförsäkringsverket. Efter att ha övervägt olika tänkbara lösningar, främst möjligheten att låta arbetarskyddsstyrelsen handha förvaltningen, har jag stannat för den linje som utredningen har valt. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om styrelsens sammansättning. Jag vill dock redan nu framhålla att jag fäster stor vikt vid att arbetsmarknadens parter blir representerade i styrelsen. Det är också av vikt att styrelsen kan anlita särskilda experter och sakkunniga samt att den biträds av ett kansli, som leds av en kvalificerad föreståndare.

Avgiftsuttag m. m.

Utredningen har föreslagit att avgiften för själva yrkesskadeförsäkringen jämte bidraget till arbetarskydd skall sammanföras till en avgift med benämningen yrkesskadeavgift. På denna punkt har riksförsäkringsverket och arbetarskyddsstyrelsen gjort invändningar. Dessa remissinstanser förordar i stället att arbetarskyddsbidraget konstrueras som en särskild avgift. Som jag redan anført bör arbetsgivarbidraget för arbetarskyddet enligt min mening ges formen av en särskild arbetarskyddsavgift och tas ut på samma avgiftsunderlag som gäller för den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Detta innebär att beräkning, debitering och uppbörd av arbetarskyddsavgiften kan ske i anslutning till beräkning, de-

bitering och uppbörd av avgiften till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Denna anknytning anser jag betydelsefull bl. a. ur praktisk synvinkel. Den kan emellertid åstadkommas utan att försäkringsavgiften och arbetarskyddsavgiften sammanförs till en gemensam avgift. Inte heller i övrigt har jag kunnat finna att en fullständig integrering enligt utredningens förslag innebär några avgörande fördelar framför ett system med en fristående arbetarskyddsavgift, som i vissa hänseenden är anpassad till konstruktionen av yrkesskadeförsäkringsavgiften. Däremot finns en viss risk för att en sammansmältning till en avgift kan skapa oklarhet. Den av arbetarskyddsstyrelsen framförda synpunkten att arbetarskyddsbidraget är avsett att täcka ett betydligt vidare fält än vad YFL gör synes mig också värd beaktande. Jag förordar således att arbetarskyddsavgiften tekniskt konstrueras som en särskild arbetsgivaravgift. Reglerna om arbetarskyddsavgiften bör då inte, som utredningen föreslagit, tas in i YFL utan bör i stället föras samman i en särskild författning.

I enlighet med det anförda skall bestämmas en avgift till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen och en arbetarskyddsavgift. Besluten om dessa avgifters storlek och uppdelning bör fattas av Kungl. Maj:t med riksdagen. Beslut rörande försäkringsavgiften torde i regel böra avse en period av fem år. Före resp. periods början bör i fortsättningen riksförsäkringsverket avge förslag till procentsats för uttag av försäkringsavgift samt förslag till ledning för bestämmande av försäkringsavgiftens förvaltningskostnadsandel. Också arbetarskyddsavgiftens storlek och uppdelning synes böra prövas om med jämna mellanrum, såvitt nu kan bedömas lämpligen i anslutning till omprövningarna av yrkesskadeförsäkringsavgiften.

Utredningen har ansett att avgiftsbehovet för försäkringen, om hänsyn inte tas till kravet på täckning av förvaltningskostnader och kostnader för uppräknings och värdesäkring av förmåner, bör för inledningsperioden, varmed utredningen avser åren 1972–1976, beräknas till cirka 70 % av den genomsnittliga grundavgiften vid kapitaltäckningssystem. Då avgiftsunderlaget för år 1971 kan beräknas till omkring 72 000 milj. kr. och kapitalvärdet av skadeersättningar, som är att hänföra till samma år, torde komma att uppgå till närmare 175 milj. kr., krävs enligt utredningen ett avgiftsuttag på 0,17 % av avgiftsunderlaget. Härtill kommer uttag för förvaltningskostnadsändamål, som med beaktande av heltäckningsprincipens införande kan beräknas till 0,015 %, samt uttag för uppräknings och värdesäkring, som kan beräknas till 0,065 %. Enligt utredningen bör således uttaget för själva yrkesskadeförsäkringen för inledningsperioden fastställas till 0,25 % av avgiftsunderlaget.

För egen del har jag i det föregående hävdade att man inte i samband med övergången till det nya finansieringssystemet för yrkesskadeförsäkringen bör sänka det nuvarande genomsnittliga avgiftsuttaget för

försäkringen utan i stället sträva efter en från avgiftssynpunkt i det närmaste jämn övergång. Med denna utgångspunkt och med beaktande av att den för år 1970 gällande genomsnittliga bruttoavgiften var omkring 0,30 %, anser jag att det årliga avgiftsuttaget för yrkesskadeförsäkringen under inledningsperioden bör bestämmas till 0,30 % av avgiftsunderlaget. Den andel av försäkringsavgiften som skall anses svara mot förvaltningskostnader bör därvid fastställas till en tjugondedel. Jag anser vidare att inledningsperioden bör omfatta åren 1972–1974. Härigenom skapas möjlighet till samtidig omprövning av yrkesskadeförsäkringsavgiften och avgiften till tilläggspensioneringen.

Behovet av medel till arbetarskyddsfonden bör som jag förut nämnt beräknas svara mot ett avgiftsuttag på 0,03 %. Det arbetsgivarbidrag som skall tillföras statsverket som bidrag till kostnaderna för arbetarskyddsverkets och arbetsmedicinska institutets verksamhet bör utgå med 0,02 % av avgiftsunderlaget. Det sammanlagda årliga avgiftsuttaget för arbetarskydd bör således i inledningsskedet vara 0,05 % av avgiftsunderlaget.

Som framgått av det sagda godtar jag utredningens förslag att övergången till den nya ordningen för yrkesskadeförsäkringens finansiering liksom införandet av systemet med arbetsgivaravgift för arbetarskyddsändamål sker den 1 januari 1972.

Upprättade författningsförslag

I enlighet med det anförda har inom socialdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring,
- 2) lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972–1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m.,
- 3) lag om arbetarskyddsavgift,
- 4) lag om ändring i lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.,
- 5) lag om ändring i lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m.,
- 6) lag om ändring i lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m.,
- 7) lag om ändring i lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.,
- 8) lag om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,
- 9) lag om ändring i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riks-försäkringsverkets fonder.

Specialmotivering

Utöver vad jag tidigare anfört bör följande nämnas angående författningsförslagen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring

Det nya systemet för yrkesskadeförsäkringens finansiering kräver ändringar bl. a. i YFL:s bestämmelser om försäkringsavgifter m. m. Uttaget av avgift till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen skall beräknas efter en för alla arbetsgivare enhetlig procentsats, som fastställs genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. Procentsatsen har inte ansetts böra anges direkt i YFL. I stället har efter mönster av reglerna för avgiften till den allmänna tilläggspensioneringen valts metoden att ange procentsatsen för avgiftsuttaget i en särskild författning. I denna regleras också hur stor del av försäkringsavgiften som skall avse förvaltningskostnader.

3 §

Bestämmelsen i paragrafens tredje stycke om statsbidrag till förvaltningskostnader har slopats, eftersom försäkringen i fortsättningen skall fullt ut svara för kostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsverkets verksamhet såvitt angår yrkesskadeförsäkring av arbetstagare i annan än statlig tjänst. Staten skall utom ramen för försäkringen svara för försäkringens förvaltningskostnader då det gäller arbetstagare i statens tjänst. Bestämmelser härom avses skola utfärdas av Kungl. Maj:t.

25 §

Paragrafen reglerar frågan om sammanträffande av ersättning enligt YFL samt lön, pension eller annan gottgörelse, som tillförsäkrats den ersättningsberättigade såsom understöd på grund av skadan. Vid sådant sammanträffande skall under vissa förutsättningar avdrag ske på försäkringssidan. De ändringar som föreslagits är betingade av att lindring i försäkringsavgiften enligt 38 § till följd av självrisk inte skall kunna förekomma i det nya finansieringssystemet.

38 §

Genom de nya bestämmelserna i denna och följande paragraf blir försäkringen finansierad enligt fördelningsmetod och med en enhetlig årlig premie. Härom hänvisas i första hand till den allmänna motiveeringen.

Regler om det avgiftsunderlag på vilket försäkringsavgift skall beräknas har tagits in i andra och tredje styckena av förevarande paragraf. Principerna för bestämmande av avgiftsunderlaget är oförändra-

de jämfört med dem, som tillämpats för uttag av nuvarande riskgraderade försäkringsavgifter. Avgiftsunderlaget kommer således att påverkas av inkomst upp till 7,5 gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring, trots att inkomst överstigande fem gånger basbeloppet i princip inte beaktas i ersättningssammanhang. Som framhållits av utredningen är det en betydande fördel från administrativ synpunkt med samma övre debiteringsgräns som för arbetsgivaravgift enligt lagen om allmän försäkring. Till följd av att också den nedre debiteringsgränsen vid 300 kronors inkomst skrivs in i lagen blir bestämmelsen med samma innehåll i 4 § andra stycket förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m. överflödigt och kan utgå.

Med hänsyn till att lindring i försäkringsavgiften inte avses skola förekomma inom det nya finansieringssystemet har nuvarande andra stycket i paragrafen fått utgå. Tredje stycket enligt den gällande lydelsen föreskriver solidariskt ansvar för försäkringsavgift i fall då arbetstagare används till arbete av två eller flera arbetsgivare gemensamt. Denna regel torde gälla även utan uttrycklig föreskrift. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om allmän försäkring. Bestämmelsen kan därför utgå.

39 §

Paragrafen innehåller i sin nuvarande lydelse bestämmelser om den särskilda tilläggsavgiften till statsverket för förvaltningskostnader. Mot bakgrunden av vad som anförts i den allmänna motiveringen har dessa bestämmelser utgått.

I paragrafen har tagits upp en föreskrift om att försäkringsavgift skall utgå efter en enhetlig procentsats, som fastställs av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt. Som anförts tidigare skall procentsatsen fastslås i en särskild författning. I paragrafens första stycke har vidare angetts vilka ersättningar och kostnader som skall täckas genom försäkringsavgifter och således inverka vid avvägningen av procentsatsen.

I andra stycket har angetts att till förvaltningskostnader, som skall täckas av försäkringsavgifter, är att hänföra enbart omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsverkets befattningshavare med obligatorisk yrkesskadeförsäkring. Som framhållits under 3 § skall därvid inte medräknas omkostnader hos de båda myndigheterna som beror på försäkring av arbetstagare i statens tjänst. Vidare har föreskrivits att Kungl. Maj:t och riksdagen skall fastställa hur stor del av försäkringsavgifterna som skall anses svara mot förvaltningskostnader. Som närmare utvecklats i den allmänna motiveringen har den ordning, som härigenom uppnås, ansetts lämplig av administrativa skäl.

Beslut om procentsatsens och förvaltningskostnadsandelens storlek –

vilka som regel torde böra avse en femårsperiod – bör givetvis fattas viss tid före det år då tillämpningen skall börja. Som framhållits tidigare bör möjlighet skapas till omprövning i ett sammanhang av avgiften till yrkesskadeförsäkringen och avgiften till tilläggspensioneringen. När det gäller tilläggspensioneringen skall avgiftsprocenten enligt 19 kap. 5 § lagen om allmän försäkring beslutas senast under andra året före det varunder beslutet skall börja tillämpas. Enligt samma lagrum skall riks-försäkringsverket vart femte år lägga fram förslag rörande procent-satserna under nästföljande sju år i den mån uttaget inte redan beslutats. Samma ordning har föreskrivits i tredje stycket av förevarande paragraf med avseende på procentsatsen för yrkesskadeförsäkringsavgiften och förvaltningskostnadsandelen därav. Beslut i dessa hänseenden skall dock för inledningsperioden 1972–1974 fattas i år utan särskilt förslag av riks-försäkringsverket. Härom hänvisas till kommentaren till punkt 5 i över-gångsbestämmelserna.

40 §

I sin gällande lydelse föreskriver paragrafen skyldighet att lämna försäkringsrådet och riks-försäkringsverket de uppgifter som behövs för bedömningen av frågor om försäkringsplikt, försäkringsavgift och ersättning. I 57 § finns bestämmelser om straff för underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldigheten och för oriktigt meddelande i uppgift. Vid sidan härav finns i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m. straffsanktionerade regler om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för debitering av arbetsgivaravgifterna till den obligatoriska socialförsäkringen – så-ledes även arbetsgivaravgiften till yrkesskadeförsäkringen.

I prop. 1971: 10 föreslås en reform av påföljdssystemet i fråga om överträdelser mot skatte- och avgiftsförfattningar. Beträffande överträdelser som inte är av allvarligare art innebär förslaget att straff ersätts av skatte- eller avgiftstillägg eller förseningsavgift, som beslutas i ad-ministrativ ordning. Reformen, som är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1972, omfattar bl. a. arbetsgivaravgifterna till socialförsäkringens finansiering. I enlighet härmed föreslås i propositionen ändringar i bl. a. avgiftsförordningen.

Ett genomförande av den ordning som föreslås i den nämnda pro-positionen bör leda till att reglerna i 40 och 57 §§ YFL anpassas ef-ter det nya systemet. Eftersom avgiftsförordningen innehåller de behöv-liga bestämmelserna om skyldighet att lämna uppgifter för bedöm-nig av försäkringsplikt och försäkringsavgift synes anpassningen lämp-ligen böra ske genom att motsvarande bestämmelser i 40 § YFL får ut-gå. Straffsanktionen i 57 § YFL kommer härigenom att avse enbart skyldigheten att lämna uppgifter för bestämmande av ersättningar en-ligt YFL. De ändringar, som mot bakgrunden av det anförda föresla-

gits i förevarande paragraf, har skett under förutsättning att riksdagen godtar prop. 1971: 10.

41 §

För att beräkna försäkringspremier och premiereserv enligt kapitaltäckningsprincipen krävs särskilda försäkringstekniska grunder. Då något sådant behov i princip inte föreligger efter övergång till finansiering enligt fördelningsmetod har det nuvarande första stycket i paragrafen fått utgå. Också nuvarande andra stycket har utgått. Regler med motsvarande innehåll som i andra stycket finns i 31 och 38 §§ förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m. Denna förordning är på grund av tredje stycket tillämplig på avgifter till yrkesskadeförsäkringen.

48 §

I fråga om den frivilliga yrkesskadeförsäkringens finansiering gäller f. n. på grund av hänvisning i denna paragraf i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 3 och 38–41 §§ beträffande den obligatoriska försäkringens finansiering. Eftersom den frivilliga försäkringen också i fortsättningen skall finansieras enligt kapitaltäckningsmetod och med riskgraderade premier, medan fördelningsmetod och enhetspremier införs beträffande obligatorisk försäkring, kan hänvisningen inte stå kvar oförändrad. De nya reglerna i 38 och 39 §§ har därför undantagits från hänvisningen. Tre nya stycken föreslås i stället införda i paragrafen med placering före det stycke som innehåller hänvisningen. Det första av de nya styckena har utformats efter mönster av nuvarande första stycket i 38 § och fastlägger för den frivilliga försäkringens del kapitaltäcknings- och riskgraderingsprinciperna. I överensstämmelse med vad som anförts i den allmänna motiveringen skall den frivilliga försäkringen fullt ut svara för sina förvaltningskostnader. Enligt det andra stycket skall det liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa försäkringstekniska grunder och premiereserv för denna försäkring. Förebilden till föreskriften finns i nuvarande första stycket av 41 §. Det föreslagna tredje stycket, som har liknande lydelse som nuvarande fjärde stycket i 41 §, föreskriver inrättande av en särskild fond för den frivilliga försäkringens medel. Därav följer att den frivilliga försäkringens tillgångar måste särskiljas från yrkesskadeförsäkringsfondens övriga tillgångar.

Övergångsbestämmelserna

Lagändringarna föreslås ske med verkan fr. o. m. den 1 januari 1972. För de livräntor, som hänför sig till skador som inträffat dessförinnan, finns ekonomisk täckning såvitt angår grundlivräntan. För omreglering, förhöjning och värdesäkring av dessa livräntor finns däremot inte någon kapitaltäckning. Kostnaderna för dessa ersättningar finansieras

ju f. n. genom avgiftstillägg, som är så avpassade att de enbart täcker de under året löpande utgifterna. Som en följd härav är det nödvändigt att den årliga försäkringsavgiften täcker även samma års kostnader för tilläggsförmåner till äldre livräntor. Sådana äldre livräntor medför också vissa löpande förvaltningskostnader efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Även dessa kostnader bör täckas av försäkringsavgiften. Bestämmelser i dessa hänseenden har tagits in under punkterna 1 och 2.

Slopandet av självrisken innebär att inga nya självriskmedgivanden får lämnas och att löpande medgivanden sätts ur kraft den 1 januari 1972. Som framhållits i den allmänna motiveringen bör möjlighet införas för arbetsgivare, som har att fortlöpande utbetala livräntor på grund av tidigare självriskåtagande, att överlåta betalningsansvaret på riksförsäkringsverket. Bestämmelser härom har tagits upp under punkt 3.

Under 41 § har nämnts att behovet av särskilda försäkringstekniska grunder i princip upphör vid fördelningsmetodens införande. Under en övergångsperiod blir det dock nödvändigt att i vissa sammanhang ha tillgång till sådana grunder även såvitt gäller obligatorisk försäkring. Som exempel kan nämnas att man tills vidare måste kunna försäkringstekniskt fastställa storleken av ersättningsåtagandena i kvarvarande självriskfall. I anledning härav har under punkt 4 upptagits en regel om att de nuvarande grunderna i förekommande fall skall ha fortsatt tillämpning i den mån Kungl. Maj:t inte förordnar annorlunda.

Under punkt 5 upptas ett undantag från föreskriften i 39 § tredje stycket om tiden för fastställande av avgiftsprocent och förvaltningskostnadsandel. Härigenom möjliggörs att beslut i dessa hänseenden såvitt angår 1972 fattas under år 1971. I ett samtidigt med förslaget till lag om ändring i lagen om yrkesskadeförsäkring framlagt lagförslag föreslås procentsats för uttag av försäkringsavgift för perioden 1972–1974 samt förslag till förvaltningskostnadsandel för samma period. Något särskilt förslag av riksförsäkringsverket i dessa hänseenden behövs därför inte för begynnelseperioden. Med avseende på den därpå följande perioden skall riksförsäkringsverket lägga fram förslag före utgången av år 1972. Också detta har angetts under punkt 5.

Förslaget till lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972–1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m.

Som mönster för detta förslag har stått lagar (1959: 292, 1963: 192 och 1968: 243) angående procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggs pension. Beträffande procentsatsens och förvaltningskostnadsandelens storlek hänvisas till den allmänna motiveringen.

Förslaget till lag om arbetarskyddsavgift

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om den i den allmänna motiveringen närmare berörda arbetsgivaravgiften för arbetarskyddsändamål.

mål. Den har konstruerats som en fristående avgift, som i vissa hänseenden är anpassad till konstruktionen av yrkesskadeförsäkringsavgiften.

2 §

Paragrafen bestämmer kretsen avgiftsskyldiga på sådant sätt att överensstämmelse nås med vad som gäller för den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen.

3 §

Paragrafen reglerar avgiftsunderlaget och procentsatsen för avgiftsuttaget. Avgiftsunderlaget stämmer överens med underlaget för yrkesskadeförsäkringsavgiften. Som anförts i den allmänna motiveringen synes den angivna procentsatsen – liksom f. ö. den fördelning som framgår av 4 § – lämpligen böra prövas om i anslutning till omprövningarna av yrkesskadeförsäkringsavgiften.

4 §

Arbetskyddsavgiften skall i enlighet med vad som närmare utvecklats i den allmänna motiveringen delas upp så att två femtedelar får utgöra bidrag till statsverkets kostnader för arbetskyddsstyrelsens, yrkesinspektionens och arbetsmedicinska institutets verksamhet och tre femtedelar bidrag till kostnader i övrigt för forskning, utbildning och upplysning rörande arbetskydd och arbetsmiljö. Detta har uttryckts i förevarande paragraf. I paragrafen har vidare angetts att den sistnämnda andelen skall föras till en särskild fond. Också beträffande fonden och dess förvaltning kan hänvisas till den allmänna motiveringen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.

Lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. kompletterar YFL genom att bereda ombordanställda ekonomiskt skydd vid skada till följd av sådana utom arbetet ådragna olycksfall, som orsakats av krigsåtgärd. För försäkringsskyddet erlägger arbetsgivaren enligt 6 § första stycket till riks-försäkringsverket ett tillägg till yrkesskadeförsäkringsavgiften. I andra stycket anges att förvaltningskostnadstillägg enligt 39 § YFL inte skall erläggas på tillägget enligt krigsförsäkringslagen. Med hänsyn till att tillägget för förvaltningskostnadsändamål enligt YFL föreslås slopat har andra stycket i 6 § fått utgå.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

Enligt 14 § lagen (1955:469) uttas kostnaderna under visst år för omreglering av vissa ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen genom proportionellt tillägg till de premier som arbetsgivarna har att erlägga för året jämlikt 38 och 39 §§ YFL. Som framgår av den föreslagna nya lydelsen av 39 § YFL är avsikten att avgiftstillägg inte längre skall utgå och att försäkringspremierna i fortsättningen skall avvägas så, att de förslår till att täcka också ersättning på grund av omreglering. 14 § i 1955 års lag har ändrats i enlighet härmed.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m.

Motsvarande gäller enligt 6 § lagen (1962:303) beträffande kostnaderna för förhöjning som beträffande kostnaderna för omreglering. Med avseende på detta ändringsförslag hänvisas därför till vad som anförts rörande det närmast föregående lagförslaget.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.

Motsvarande gäller enligt 6 § lagen (1967:919) beträffande kostnaderna för värdesäkring som beträffande kostnaderna för omreglering. På grund härav hänvisas till vad som anförts i anslutning till förslaget till ändring i lagen (1955:469).

*Förslaget till lag om ändring i förordningen (1959:552) angående upp-
börd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m. m.*

1 §

Paragrafen har jämkats med hänsyn till att särskilda tilläggsavgifter för förvaltningskostnad enligt 39 § YFL och avgiftstillägg för omreglering enligt 14 § lagen (1955:469) inte skall utgå i fortsättningen. Dessutom har arbetarskyddsavgift förts in bland de avgifter för vilka förordningens bestämmelser gäller. Eftersom kretsen avgiftspliktiga och avgiftsunderlaget är desamma i fråga om arbetarskyddsavgift som i fråga om arbetsgivaravgift till yrkesskadeförsäkringen kan beräkning, debitering och uppbörd av dessa båda avgifter helt samordnas.

4 §

Bestämmelse med samma innehåll som paragrafens nuvarande andra stycke föreslås intagen i 38 § tredje stycket YFL. Med hänsyn härtill har andra stycket fått utgå.

Övergångsbestämmelserna

De nya bestämmelserna skall naturligtvis inte gälla avgift som avser tiden före ikraftträdandet den 1 januari 1972. Detta har uttryckts i en övergångsbestämmelse.

Vid uttag av preliminär arbetsgivaravgift enligt 20 § första stycket förordningen för åren 1972 och 1973 bör hänsyn tas till de förändringar i avgiftsuttaget till yrkesskadeförsäkringen som sker genom lagen om ändring i lagen om yrkesskadeförsäkring. Hänsyn bör också tas till avgiftsuttaget enligt lagen om arbetarskyddsavgift. En övergångsbestämmelse har införts härom.

Förslaget till lag om ändring i reglementet (1961:265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder

Enligt 11 § reglementet bemyndigas Kungl. Maj:t att besluta att viss mindre del av yrkesskadeförsäkringsfondens tillgångar skall användas för att bekosta åtgärder som är ägnade att i yrkesskadeförsäkringens intresse förebygga förlust eller nedsättning i arbetsförmågan eller höja arbetsförmågan hos de försäkrade. Möjligheten att ta fonden i anspråk för arbetarskyddsändamål har inte ansetts böra kvarstå när den särskilda arbetarskyddsavgiften införs. Den nämnda paragrafen föreslås därför bli upphävd.

1 §

I paragrafen anges att bl. a. yrkesskadeförsäkringsfonden skall förvaltas enligt reglementets bestämmelser. I den allmänna motiveringen har förordats att den frivilliga yrkesskadeförsäkringens tillgångar skall avskiljas från yrkesskadeförsäkringsfondens övriga tillgångar och tillföras en särskild fond. I överensstämmelse med vad utredningen tänkt sig bör också den del av yrkesskadeförsäkringsfonden, som brukar benämnas särskilda yrkesskadefonden — en redogörelse för denna finns i avsnittet om gällande ordning — brytas ut och förvaltas som en fristående fond. Paragrafens uppräknings av fonder på vilka bestämmelserna i reglementet skall tillämpas har kompletterats med namnen på de båda nya fonderna. Jämkning har vidare skett med hänsyn till att bestämmelserna om fonden för den frivilliga pensionsförsäkringen numera finns i 22 kap. lagen om allmän försäkring.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om yrkesskadeförsäkringsfondens inkomster och utgifter.

Till avgiftsinkomster kommer i fortsättningen att hänföras avgifter för obligatorisk yrkesskadeförsäkring enligt 38 och 39 §§ YFL samt

eventuella tillägg på grund av tillämpningen av lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. Yrkesskadeförsäkringsfonden tillförs således även medel av det slag som hittills tillkommit den s. k. omregleringskassan samt medel avsedda att täcka den obligatoriska försäkringens förvaltningskostnader. Som inkomster för fonden behöver inte längre upptas avgifter för försäkringar enligt lagen (1916: 235) om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen (1937: 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Första stycket i paragrafen har ändrats i enlighet härmed.

En jämkning har företagits i andra stycket med hänsyn till att ersättning på grund av frivillig försäkring inte längre skall utgå ur yrkesskadeförsäkringsfonden. Eftersom fonden i fortsättningen skall bestrida också kostnaderna för omreglering, förhöjning och värdesäkring av utgående ersättningar samt förvaltningskostnader enligt 39 § andra stycket YFL har dessa kostnader tillagts uppräkningsposterna av fondens utgiftsposter. Övriga ändringar i paragrafen är av formell natur.

Övergångsbestämmelsen

Eftersom det kan bli svårt för riksförsäkringsverket att genomföra den under 1 § angivna uppdelningen av den nuvarande yrkesskadeförsäkringsfondens tillgångar till den 1 januari 1972, föreslås Kungl. Maj:t bli bemyndigad att bestämma en senare tidpunkt för uppdelningen. En övergångsbestämmelse har tagits upp härom.

Hemställan

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att antaga förslagen till

- 1) lag om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring,
- 2) lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972–1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m.,
- 3) lag om arbetarskyddsavgift,
- 4) lag om ändring i lagen (1954: 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl.,
- 5) lag om ändring i lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m.,
- 6) lag om ändring i lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m.,
- 7) lag om ändring i lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.,
- 8) lag om ändring i förordningen (1959: 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,

9) lag om ändring i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

